Enrich Bataille

11837

La Verge Boja

TRADUCCIÓ CATALANA
PER CARLES COSTA

La Verge boja

Digitized by the Internet Archive
in 2012 with funding from
University of North Carolina at Chapel Hill

http://archive.org/details/lavergebojaobrae12711bata

Enrich Bataill

LA VERGE ROJA

Obra en quatre actes

TRADUCCIÓ CATALANA
DE CARLES COSTA

La actual Empresa del Teatre Romea tè la exclussiva pera representar aquesta obra. No podrà posarse, donchs, en escena sense permís especial de la esmentada Empresa.

BARTOMEU BAXARÍAS
MPRESSOR : : P. Mercader, 10
BARCELONA : : : : : 1910

PERSONATGES	ACTORS
Fanny Armaury	Sra. Emilia Baró
Diana de Charance.	Sra. Rosita.
Duquesa de Charance	Sra. Bayona.
Lucy	Sr. Arbosa.
Ketty	Sr. Casals.
Duch de Charance	Sr. Casals.
Reverent Roux.	Sr. Puiggarí.
Gaston de Charance	Sr. Ballar.
Secretari de l'Armaury . . .	Sr. Petit.
Un porter.	Sr. Baró.
Un criat del Hôtel.	Sr. Muntané.
Fabrià.	Sr. Baró.
Secretari del Duch.	Sr. Donato.
Un ajuda de Cambra	
Un quefe de criats.	
Un criat d'Hôtel	
Un recader d'Hôtel, ...	

609295

ACTE PRIMER

L'escena's desenrotlla en un dels salons del palau del Duc de Charance, amobiat estil Lluis XIV. Al fons una gran porta que dona a una galería. A l'esquerra altra poría que comunica ab les demés habitacions.

ESCENA I

Al aixecarse'l teló un secretari del Duch està ocupat en classificar la correspondencia, Entra un ajuda de cambra.

SECRETARI, *després el* REVERENT ROUX

Secretari, (*Al ajuda de cambra que li entrega una tarjeta*). Fassíl passar. (*Moments després entra'l Reverent Roux*). Tinch molt gust en saludarlo, Reverent.

Reverent. Moltes gracies. Si mal no recordo vostè es el secretari del senyor Duc.

Secretari. Pera servirlo. (*Al ajuda de cambra*). Avisi al senyor Duch que ha arrivat el Reverent Roux.

Roux. He rebut un telegrama del senyor Duch que m'ha posat neguitós. Me diu que procuri véurel lo mes prompte possible y aquesta urgencia me fa pensar que hagi ocorregut alguna desgracia.

Secretari. No ho crech, Reverent. Fa molt poch que he vist al senyor Duch y no he notat rès d'anormal.

Roux. Y la salut de la senyora Duquesa?

Secretari. Suposo que es excelent, com de costúm.

Roux. Ja estich més tranquil. Tot lo que fa referencia a n'aquesta familia m'interessa molt y en quant he rebut el telegrama he vingut precipitadament.

Secretari. Ja ve'l senyor Duch. Permetim que'm retiri. (*Entra'l sanyor Duch de Charance*).

Duch. Ja pot anàrsen, Guerard... Fins a demà a les dues no'l necessitaré. (*Mirant els papers de damunt de la taula*). Ja ho examinaré tot això... Digui que no passi ningú per la galería.

El Secretari se'n va.

ESCENA II

Reverent Roux, Duch de Charance.

Roux. El seu secretari m'ha tranquilisat un xich. Al rebre'l telegrama he temut que passava alguna cosa desagradable.

Duch. Per desgracia no s'ha equivocat. Se tracta d'una mort moral. Ha caigut una taca sobre la meva filla que no crech que pugui esborrarse.

Roux. Deu meu!... Estich esglayat!

Duch. Digui: en el tracte ab la meva filla no havía trobat rès d'anormal?

Roux. Absolutament rès. Fins que va fer la primera comunió vaig dirigir a la senyoreta Diana, però després ha descuidat bastant les pràctiques religioses. No obstant venía a cumplir els seus devers a Reuilly y

recordo que per Pasqua, com de costúm, vaig confessarla.

Duch. Perdi cuidado que no li demanaré que fassi traició al secret confessional.

Roux. Sería inutil que ho demanés; però la meva reserva no'm priva de dirli que la senyoreta Diana no m'ha portat al confessionari més que'ls quatre pecadets propis de la seva edat.

Duch. Això es pitjor, perque prova que no té religió... Sàpigueho d'una vegada, Reverent: la meva filla està perduda.

Roux. Es possible, senyor Duch?

Duch. *(Dret)*. Sí; seduhida per un miserable que passa per home serio. Es tracta d'un amich de la nostra familia y, lo que es pitjor, d'un home casat. Compren, ara, la magnitut de l'afront?

Roux. Oh! oh!

Duch. L'atrevit ha sigut un home de quaranta anys... *(Furiós)*. Si ara'l tingués entre les meves mans...

Roux. *(Dret)*. Calma, senyor Duch! Es precís dominarse. . rès d'escándol!... Ademés, qui sab si vostè està fent suposicions exagerades?

Duch. No hi ha dupte; no podem tenir ni la més petita esperansa... He sorprès una correspondencia que fa horror y que revela la falta de la meva filla!... No's compren que un home de quaranta anys pugui cometre semblant baixesa!... Es dir, sí, es compren perque no té fills...

Roux. Y sab ell que vostè està enterat de tot?

Duch. Encara no. Ahir varem descubrirho al trobar en la butxaca del abrich de la meva

filla—que feyen servir de bussó—una carta que ell va deixarhi al anársen... Li donava una cita.

Roux. Però té vostè la seguritat de que la falta de la seva filla es complerta?...

Duch. Les cartes trovades en la cambra de Diana son tant cíniques que no donen lloch a dupte. Ella tampoch té empenyo en negarho: ho ha confessat a sa mare.

Roux. De modo que la senyora Duquesa no ignora rès? Pobre senyora!

Duch. L'únich que ignora la falta, es el meu fill Frederich.

Roux. Y ahont se troba ara?

Duch. A Paris, aprofitant les vacacions de Saint-Cyr. Convé que ho ignori perque ab son caràcter qui sab lo que seria capás de fer.

Roux. Estem d'acort. No creu convenient que parli a la senyora Duquesa?

Duch. Sí; dintre de poch víndrà. Jo m'he adelantat pera evitar aquestes explicacions terribles davant d'ella. Vostè es el primer a qui hem confessat la nostra desgracia.

Roux. La seva senyora deu estar desconsolada!

Duch. Ja pot suposarho! Ara no fa més que lamentarse; pero hauría sigut més convenient que hagués vigilat millor a sa filla... He notat que dintre de son dolor hi ha una mica d'inconsciencia... Es una dona encantadora, d'esperit recte, però un poch lleugera.

Roux. Conech molt bé a la senyora Duquesa... Es una dòna notable... potser un poch

aturdida, però ignoscent... y molt entregada a sos dever mondans!

Duch. Pobre Gabriela! Està tant desolada com jo; però es precís que tingui més energía. Vostè ha de ferli compendre això... Ella ja vol mostrar fermesa, però temo que una paraula de la meva filla pugui desconcertarla.

Roux. Està entès; faré lo que cregui necessari.

Duch. Puch contar ab vostè ¿no es cert? Hem de salvarla si es que arrivem a temps pera ferho. La Duquesa està tant afligida com jo, però menos indignada. Les dònes no s'indignan may del tot quan se tracta d'amor... Jo no ploro solzament per la posició social que ha llensat aquesta desgraciada, sino també per l'egoisme d'haver perdut el goig d'acariciar el seu front pur y estrènyer son cos inmaculat... Tenen molta rahò'ls que atribueixen a la virginitat aquesta superstició de felicitat! Y quan penso que no tinch més que una filla marcida sento que m'invadeix una ratxa de bojería.... Oh! aquest crim asquerós demana venjansa!

Roux. Oh! no... la serenitat s'ímposa pera salvar a la senyoreta Diana... Silenci... sobretot silenci!...

Duch. Deu del Cel! Be prou que ho veig qu'estem lligats de peus y mans.., No hi ha rès que fer contra aquest malvat!...

Roux. Calma, per Deu!

Duch. Que'n farem, Reverent, d'aquesta desgraciada? Serà impossible trobarli marit!

Roux. Es precís no exagerar les consequencies.

Duch. Y donchs, quina vergonya ens espera: un celibat orgullós? Moltes vegades li havía predit a la meva dòna! Ara paguem les consequencies de tractar ab familiaritat al primer desconegut que's presentava!... Ell se'n deu riure... Ho deu considerar com un cas vulgar de corrupció de menors que haurà defensat en el tribunal moltes vegades... Pot ser ell mateix demanaría la seva absolució y l'obtindría!

Roux. Què es això de tribunals?

Duch. No sé si he dit més de lo que devía dir! No me'n arrepenteixo perque no més que a vosté li faré la confidencia del nom del seductor.

Roux. Ja pot dirlo que en aquest cas me consideraré tant lligat com per secret de confessió!

Duch. No cregui que's tracti d'un qualsevol, no, no; se tracte d'un home eminent, conscient dels seus actes, admirable orador forense, defensor decidit de l'honor y plè de distíncions dintre la seva carrera... Donchs bé, aquest malvat es l'Armaury.

Roux. Què diu? L'advocat Armaury?

Duch. Sí, sí... el Sant Francesch d'Assis, com li dihuen, espiritualment, al Palau de Justicia. Era'l meu advocat. Varem intimar a consequencia d'haverme guanyat un plet molt embolicat. La seva senyora es molt agradable; ell es un home de mon que seduex per la seva conversació atrayent; es dels que animen ab la seva presencia un menjador o un saló. Els advocats y els operadors d'avuy son els punts brillants dels banquets. Es un signe del nostre temps: son els dos bisturís; el del cos y el del ànima... La Duquesa va simpatisar ab ell y va

invitarlo al nostre castell... L'istiu passat llogàrem dos chalets vehins a Dinard y pera completar el quadro vinga automovil, tennis, yack y demés bagateles que venen a ésser com la coquelutxe d'aqueixes senyores... Y aixís hem arrivat a n'aquest resultat Nosaltres ens creyem que *flirtejava* ab la senyora de Bellines... Lo cert es que, com home experimentat qu'es s'anava acostant a la meva filla, ab dissimulo, madurant el fruit que ell ha recullit a-poch-a-poquet.

Roux. (*Interrompent*). Això es horrible, senyor Duch! (*El mira ab ulls afligits*). Li prego que'm digui si tením que lluitar ab un d'aquets desgraciats viciosos... aficionats a la fruita verda que, segons diuen, no saben resistir els seus impulsos...

Duch. Això son coses que conten els diaris... Nosaltres estem més ben servits... Tractem ab un d'aquests envenenadors refinats del nostre temps que volen acaparar inclús el cervell de la seva víctima y no estàn satisfets fins que li han desconcertat per complert... Tot això va acompanyat de la seva literatura... Escolti aquesta petita mostra de prosa... de la que pot llegirse. (*Llegint*). «L'home necessita un ídol. Jo no soch reli«giós ni fanàtich; els homes de la meva «generació ja no tenen cap fè en la política «ni creuen que les patries perillin; a mi «m'ha faltat un amo, Dianeta... Som indi«vidualitats sense guía... Jo crech que tinch «una energía indomable; no m'he torsat «davant de ningú, però tampoch he adorat «a ningú, y l'home necessita un ídol... Tu «seràs el meu ídol, Dianeta...» Oh! això de «tutejarla m'exaspera!...

Roux. No llegeixi més.

Duch. Son frases belles, eh?... Queda ben pintat... es dels que's coneixen.

Roux. Es com vostè deya: l'home modern, l'home del nostre temps... No hi ha dubte que té talent... No es pas la primera vegada que trobo aquest adversari en el meu camí. L'advocat Armaury es dels que va va pledejar contra les congregacions quan la separació.

Duch. No hi ha escusa per aquests cínichs que no coneixen més que la part bestial del individuo y que fan ostentació en paraules y escrits de l'embrutiment de la seva ànima... Oh! Dianeta... Jo que no més pensava en el pervindre esplèndit que t'esperava!... Els noms mès ilustres de Fransa l'havíen demanada per esposa... y, no obstant, nosaltres no'n trobavem cap que valgués prou pera ella!

S'obra la porta de l'esquerra y entra la Duquesa.

ESCENA III

Els mateixos, la DUQUESA

Duquesa. *(Està molt entristida y vesteix ab molta elegancia).* Veritat, Reverent, que sembla mentida lo que'ns passa?

Se dirigeix a Roux feta un mar de llàgrimes. S'alsen.

Roux. *(Donantli la mà).* Senyora, també estich aflígidíssim! El seu marit m'ha posat al corrent de tot y encara no m'ha passat l'aturdiment. Y pensar que la seva filla havía fet tant bona comunió!

Duquesa. Vostè no sospitava pas de la conducta de la Dianeta?

Roux. Me permeterà, senyora, que li fassi observar que vosté no m'ha portat may ab regularítat a la senyoreta Dlana; la veya de tant en tant y puch assegurarli que la religió no era pas de les coses que més la preocupaven.

Duquesa. Sí; té moltíssíma rahó, reconech que vaig faltar al donarli excesiva llibertat y al ferli conèixer, siguent massa jove, la vida del gran mon... Soch una gran culpable!

Roux. No; vostè no es més que una gran senyora de l'alta societat...

Duch. Rès; que no has sapigut educar a la teva filla.

Duquesa. Es cert. Jo també he sigut un poch negligent en el compliment dels meus devers religiosos... Devía haver predicat ab l'exemple... però es tant complicada la vida que quasi be l'absorveixen les visites, les recepcions, els balls, els teatres... Erem massa agassatjades, ens solicitaven contínuament, perque com ella ademés d'interpretar comedies deliciosament té un natural tant alegre... *(sospirant profundament)* y l'alegría es tant agradable!

Roux. *(Mirant al Duch).* Es evident!

Duquesa. Ara'm dono compte de que he estat poch severa... Però qui havía de sospitar que un home casat y una criatura!...

Roux. Oh!... ja sé com les gasten algunes d'aquestes criatures! El seu ingeni experimental es terrible, senyora Duquesa... Ademés vostè devía reflexionar que ja tenia divuit anys...

Duquesa. Divuit anys! Les mares que encarreguém les seves primeres faldilles llar-

gues als nostres modistos, som les úniques que no'ns apercibím de que s'han fet dònes.

Duch. (*Excitat*). Bé podíes haver notat les assiduitats de l'Armaury... tot el dia se'l passava ab vosaltres... tant si l'acompanyava com si no l'acompanyava la seva senyora... (*Aixecant el bras y amenassant*). Oh! aquesta ja'm sentirà!

Duquesa. Amich meu, tú no tens idea de l'habilitat que sab desplegar un home quan se proposa seduir a una joveneta: es prodigiós. Comensa per festejar a la mare y no diu més que coses desagradables a la filla. Era impossible que jo pogués sospitar... Estich desolada!

Resta mirant a terra, tremomolantli, ab els moviments del cap, l'or brillant de la seva cabellera.

Duc. S'imposa una solució y l'hem fet venir pera que'ns aconselli. Jo crech que pera salvar a la nostra filla convé allunyarla d'aquí lo més prompte possible pera evitar que pugui veures ab ell. Diguim si puch trocar ab facilitat una persona inteligent pera vigilarla?

Roux. (*Ab tó sincer, però un poch irònich*). Perdoni la meva sinceritat; desitja en serio que l'aconselli?

Duch. Qui ho dupta?

Roux. Volen que'ls dongui un consol vulgar o be's dirigeixen al sacerdot que creu en la necessitat del deber moral, en la bellesa interior, y que diu sense vacilació ni atenuacions lo que pensa?

Duch. Ja sabem que té per costum dir la ve-

ritat ab rudesa: nosaltres no la temem, no es cert, Gabriela?

Duquesa. No. Ademés, ja coneixem la manera d'ésser de vostè.

Roux. La senyora Duquesa, per desconeixement del perill, ha sigut massa indulgent y are'l mal es gravíssim. Hi ha que reeducar a una criatura capritxosa y cangrenada y es es impossible que vostè ab la seva manera de víure y ab l'apassionament ab que estima a la seva filla pugui ferho.

Duch Que s'ha de fer, donchs?

Roux. Tancarla a un convent fins que arrivi a la majoría d'edat. Però no creguin que'm refereixo a un convent mondà, sino a una d'aqueixes cases de retiro ahont serà vigilada rigorosament y per medi de la disciplina del esperit li mostraràn el bon camí...

Duquesa. Oh! Deu meu!... No's refereix pas a una casa de correcció.

Roux, *somrient.* No, no... Jo parlo d'un convent com el de Picpus, però aquest, desgraciadament, no admet senyoretes. El que vindría com l'anell al dit es un convent de Bèlgica: el de Lodelinsart, dirigit per una superiora a qui conech y que es persona de gran mérit, habituada a semblants cures espirituals. De moment no puch dilshi si hi ha cosa millor, però, si volen, aniré a consultarho a l'autoritat episcopal y dintre un parell d'hores tornaré ab la resposta, perque'l temps es curt. Es precís sorprendre a la seva desgraciada filla ab una resolució ferma que li fassi veure clar la magnitut de la falta. Vostè, senyora Duquesa, guardi ab ella una actitut d'indígnació dolorosa... Si no's mostren enérgichs potser l'haurem perduda.

Duquesa. Que opines?

Duch, *(que ha fet alguus sigues d'assentiment ab el cap mentres ha parlat Roux).* Jo? Que'l Reverent ens aconsella molt bé.

Roux. Si vostès'm confíen la direcció de l'estimada joveneta, espero que li cambiarem son estat mental y que en lo successiu sabrà, per lo menos, ferse digne del nom que porta, mentres li trovem un marit digne d'ella.

Duch. Oh!... ni se'n tè de parlarne d'això!...

Roux. No la perdin de vista. Are convé no perdre temps... Vaig al moment al bisbat pels informes que'ns falten. Després aniré a Reuilly; però prompte estaré de retorn. En aquest moment no vuy veure a la senyoreta Diana; la resolució, si vostès la prenen, pera que produeixi efecte, ha d'emanar de l'autoritat paternal... També aniré a telegrafiar a la superiora del convent de Lodelinsard... Oh! tranquilisis que ho faré discretament!...

Duch. Fassi lo que li sembli; però sobretot que en aquest moment no soni pera rès el nostre nom.

Roux. Conformes... Animo, senyora Duquesa.

Duquesa. No pot imaginarse com està'l meu esperit!

Roux. Com vol que no ho endavini? Les alegríes y tristeses de vostès m'afecten com cosa propia.

El Duch fa un signe d'inteligencia a Roux y aquest que l'ha comprés torna a parlar ab energía.

Sobre tot no's mostri debil devant d'ella.

Duch. Sí; es precís.

Duquesa. Ja desitjo ferho... però en qué consisteix pera vostès no mostrarse débil?

Roux. Atàquinla prompte en tot lo que siguin capritxos y principalment en la seva coquetería. Supriméixili tot aquest luxo desproporcionat de dòna, que ha sigut la seva perdició. La que li cuidava les mans ha d'ésser reemplassada per una petita oració del matí... y, sobretot, fassi una cosa que ja sé que li costarà, però que serà un bonich gest simbòlich. Tàllili 'ls cabells... Es una penitencia de molta eficacia.

Duquesa. *(Aixecantse sobressaltada).* No li deya! Al primer ensaig de correcció ja sortim ab aquestes puerilitats!

Roux. Per Deu, senyora, no's tracta encare del sacrifici de Abraham! No necessitarem pas l'ajuda del angel pera retenirli'l bras. Aquest petit pecat jo li asseguro que no li retrauràn en el cel... *(Donantli una encaixada de mà)* Tornaré dintre de poch.

Duquesa. Espero vèurel abans de la nit. D'ara en avant no contem més que ab vosté.

ESCENA IV

El Duch, *la* Duquesa, *després* Ketty

Duch. Crech molt encertada la solució de tancarla fins que s'esmeni. Si no han tíngut cap confident encare la cosa té arreglo. Pretextarem que's tracta de completar la seva educació. . Toca 'l timbre.

Duquesa. Per què.

Duch. Ja veuràs. No ha sortit de la seva cambra?

Duquesa. Ni un moment. Jo he estat ab ella escasament cinq minuts.

Duch. Y sempre'l mateix mutisme?

Duquesa. Sempre les mateixes frases evasives... que «sí mamà» que «no mamà».

Duch. Ja m'encarregaré de deslligarli la llengua. *(Entra Ketty).* Ketty, digui a la senyoreta Diana que vingui.

Duquesa. Díguili que'l seu papà l'espera y que baixi tal com se trovi. *(Surt Ketty)* Vols comunicarli la nostra resolució?

Duch. Abans vuy deixar aclarats alguns punts.

Duquesa. No'n treuràs rès; sab dissimular molt bé.

Duch. Ho probaré. Pot ser que ab energía... No has observat si tendeix al arrepentiment? Se dona, al menos, compte exacte de la seva falta?

Duquesa. Jo crech que sí... Pot ser calla per vergonya.

Duch. Sigui per lo que sigui aquesta situació es intolerable. El seu silenci obstinat agrava la falta. No espero d'ella rès de bo. Pera quina hora has citat a la senyora Armaury?

Duquesa. Pera les quatre en punt.

Duch. Ara son les tres. Sobra temps pera lo que hi ha que fer.

ESCENA V

EL DUCH *la* DUQUESA, DIANA

Duch. *(Diana entra. El Duch dirigíntseli).* T'adverteixo que no toleraré ni un moment més la teva actitut. T'exigeixo que'm donguis, inmediatament, certes noticies que

fins ara t'has obstinat en no volguer confessar. Tranquilisat que no perdrém el temps en retrauret lo que hagi passat... Tinch absoluta necessitat de sapiguer si hi ha algú que estiguí al corrent de la vostre intriga... Si heu tingut algun confident, sigui qui sigui, necessito conèixel.

Diana.; No ningú n'està enterat.

Duch. Ni la senyora de Ballines...

Diana. Absolutament ningú.

Duch. Ho jures? No os ha sorprés ningú?

Diana. Ningù.

Duch. Ahont vareu posarvos d'acort pera portarvos a terme la nostra desgracia...

Diana. A Dinard.

Duch. Quan? A la nostre arrivada?

Diana. (*Després d'un moment de dubte*). Que tenen que veure aquets detalls?

Duch. Te prego que no'm faltis al respecte. Ahont os vareu trovar?

Diana. A casa d'ell.

Duch. Quan?

Diana. Una nit.

Duch. Magnífich! Quin dia poch mes o menos?

Diana. El dia dos o tres de septembre. Vostè y en Frederich havíen de sortir a les cinch del matí ab els invitats a la cassera.

Duch. Vas atrevirte a passar la nit fora de casa.

Diana. Deixeume; no diré rès més!...

Posa'ls colzes damunt de la taula y apoya, nirviosament, el cap en les mans.

Duch. Vuy que m'espliquis lo que has vol-

gut dir... Afirmes que aquesta vergonya no s'ha repetit?

Diana. Això mateix.

Duch. Mentida! Mentida! Si t'atreveixes a passar els ulls per aquestes cortes, testimonis del teu cinisme. veuràs que les dates no permeten dubtar. Per les paraules infames d'aquestes pot suposarte lo que diràn les teves! No tindràs l'aplom de volguer sostenir que no os heu tornat a veure, sino, que significaría aquesta frase: «Aquella nit, »mentres dansaves a casa la senyora de Ba»llines, hi havía moments en que'l teu de»liciós cos, envolcallat per teles vaporoses, »prenia formes ideals, de sirena... Y jo te»nía que dominarme pera no cridar plé »d'orgull: Aquest prodigi que tots os mi»reu ab enveja es pera mí, jo'n soch el due»nyo, y demà...» *(Fa una petita pausa, domina l'emoció y la rabia per un moment y cambia de veu).* Aquí hi ha un «demà»... no pots negarho. Digas, ahont os veyeu? Contesta.

Diana. *(Diana, com fí de lluita, fa un geste de resignació).* S'empenyen en sapiguerho tot? Donchs demanin, que estich disposada a donar tota mena de detalls.

Duquesa. *(Procurant ajudarla).* Sí, filla meva, respon a les nostres preguntes. Ha abusat de la teva ingenuitat? T'ha perseguit ab les seves assiduitats?

Diana. Per primera vegada va dirme a Dinard que feya més d'un any que m'estimava y que sense jo no podía viure.,.

Duquesa. Y tu que vas respondre?

Diana. No vaig respondre rès.

Duch. La primera vegada; però les altres?

Diana. Tampoch rès.

Duch. Admetém que sigui aixís. Però davant de la seva insistencia, que vas fer?

Diana. Plorar.

Duch. De veras! Es molta ignocencia! Y donchs que significa aquesta historía del bany a la que ell ha fet alusió dos o tres vegades?

Diana. Significa ben poca cosa...

Duch. Precisaho!

Diana. Això fa alussió a un epissodi al tornar d'una excursió a cavall. Era a mitg día; ens acostarem a la platja pera contemplar el mar y éll va dirme: «Si deixa passar la marejada no podrà banyarse.» Al moment vaig dirigirme a la caseta pera posarme'l vestit de bany. A la platja no hi havía ningù a n'aquella hora. Quan vaig sortir va afegir: «Estiris damunt de la sorra y esperi que'l mar vingui a pèndrela poch a poquet.» Vaig ferho; éll va allunyarse, sense dir res, mirant com el mar s'anava acostant. Quan les ones van comensar a emportarsem jo volía aixecarme, però ell va cridar: «No's mogui; deixi que se l'emportin». Vaig complaurel... les ones anaven avansant y per fí se m'emportaren... Y no va passar res més.

Silenci.

Duch. Lo que no trovo verossímil es l'epissodi d'aquella nit de Setembre. Com es possible que't decidisses a anar a casa d'ell.

Diana. Feya al menos tres setmanes que'm pregaba d'anarhi y jo no'm decidía; ho anava retrassant. Ell se posaba de mal humor, rondinaba y deya que era molt desgraciat. Jo tement que se n'anès, accedí precissa-

ment aquel día perque pensaba que podría retornar (*baixant maquinalment la veu*), desseguida que vosaltres y el guardià fossiu fora

Duch. Y vas atrevirte a sortir de casa de bella nit?

Diana. Ell m'esperaba al extrem del jardí... recordo que plovía molt... no vaig calsarme pera evitar el soroll y al atravessar el jardí sentía la fredor del aigua que'm mullaba'ls peus.

Se para un moment, després de sentirseli la veu angoixosa.

Duch, (*imperiosament*). Continua... continua...

Diana (*després d'un gran sospir*). Al extrem del jardí ell se m'acostá, va cubrirme ab un abrich y se m'emportà en sos brassos... Aixís varem atravessar la població... (*Pausa. Després continua ab els ulls baixos*). A les cinch vaig retornar sola... al sentir, de lluny, els vostres paimers trets, precipitadament vaig entrar a casa; la mamá encara dormía...

Duch. Y semblant desatino no s'ha repetit?

Diana. No.

Duch. Però a París us habeu tornat a veure? Acaba d'una vegada...

Diana (*després de ductar*). Si. (*El duch impacientat extén el bras vers la seva filla, amenassantla. Diana s'aixeca esporuguida*). Heu volgut que parlés...

Duquesa (*baix a son marit*). Prou, Amadeu, ja sabem massa.

Duch. Es cert. No obstant, pera cloure'l ca-

pitol de recorts, aniràs a buscar l'aquarela que ell va pintar y que adorna la teva cambra. Vuy donarme'l gust de destruir aquest recort.

Diana. Vaig a buscarla.

Duch, (*retenintla*). No't precipitis. Espera un moment. He de comunicarte la decisió que hem pres...

S'obra la porta y entra Federich de Charance.

ESCENA VI

ELS MATEIXOS, FEDERICH DE CHARANCE

Federich. Bones tardes! (*Ningú respón*). Sembla que estan aturdits. (*S'ha acosta somrient a Diana*). T'he guanyat l'aposta... la de ahir mentres dinavem... No te'n recordas? Fes memoria, Dianeta.

Diana. Ah! sí... ja se m'havía olvidat.

Federich. Aquest matí volía anar a la teva cambra pera bromejar, però com m'han dit qu'estabas indisposada... Què tè la nostra princeseta... Suposo que no serà res d'importancia?

Duquesa. No, no, un poch de migranya.

Federich. Pobre coloma ¡meva!... En efecte, no tens bona cara... ¿Qué't passa? Noto que tots tres teniu cara de dol... Que potser s'ha presentat algùn pretendent?

Duquesa. No divaguis. Estém fastiguexats per l'indisposició de la teva germana...

Federich. Quedém en que no he dit res... Ja sabs, papà que demà presideixo el banquet de la joventut reyalista. Els companys m'han encarregat que t'inviti a la festa, anyadint que per lo menos ens fassis l'ho-

nor de venir a fumar un cigarro ab nosaltres.

Duch. Veuré si puch.

Federich. El banquet tè la seva finalitat; se tracta de fer la fusió dels dos circols reyalistes més importants de París...

Duch, (*interrompent*). Calla... Sembla que ha sonat el timbre de la porta?

Va a la porta dels fons y l'obre un poch, mentres els altres enrahonan.

Federich. Es de veras que sofreixes?

Diana. Una mica.

Federich. Donchs has d'estar bona avans del diumenge pera poder guiar el *mail-coach* fins a Chantilly. Els teus pretendents d'Artigny y d'Aplincourt ja'ls hi cau la baba solzament al pensarho. No'ls desilusionis... Digas, mamà, que té molt ocupada la setmana? Demà dinas a casa'ls Ecleville, veritat?

Diana. No sè si podrém anarhi.

Gaston. Demà passat hi ha *matinée* a casa'ls de Bellines... A la nit podríes deixarla venir ab mi a la Comedia Francesa.

Duquesa. No crech que estigui del tot restablerta...

Duch. *(Parlant ab el criat)*. Qui ha vingut? (*El criat s'explica en veu baixa*). Fassila entrar al salonet. Feu el favor de deixarnos un moment... Hem de rebre una visita. (*A Diana*). Tú, puja a la teva cambra... Necessitas repòs.., *(En veu baixa a la Duquesa)*. Es ella.

Duquesa. Tant prompte? *(Alt)*. Anèusen,

fills meus. Federich, deixa a la teva germana que vagi a descansar.

Gaston. No tinguis cuidado que l'entretingui, mamà... Dintre un moment he sortir.

Duch. (*Baix a Diana*). Vèsten; després continuarèm aquesta conversa.

Diana. Molt bé, papà. (*Se'n và*).

Gaston. Digueume seriament si passa alguna cosa.

Duch. No t'amohinis que no passa rès.

Gaston. No t'olvidis de dirme si aniràs al banquet.

Duch. A la nit en parlarèm. (*Surt Gaston*).

Duquesa. Te recomano tactica.

Duch. No tinguis cuidado que ja sè lo que tinch que fer.

Duquesa. Però en el cas que ella no ho ignori procura no esser brutal!

Duch. Amiga meva, hem de tallar sense miraments pera conseguir el nostre propòsit: salvar a la nostra filla. Pots presenciar o no l'entrevista, fes com vulguis, però procura no interposarte.

Duquesa. No tinguis cuidado. (*El Duch toca un timbre*).

Duch. (*Apretant les dents*). No es ell; però es com si fos un tros, ell! (*Obra vigorosament la porta del salonet*). Entri, senyora.

Entra Fanni Armaury; s'adelanta sonrient y extenent la mà ab direcció a la Duquesa.

ESCENA VII

El DUCH *la* DUQUESA, FANNYAR MAURY.

Fanny. Tinch molt gust en saludarla, estimada amiga. No estranyi que hagi vingut precipitadament: a les quatre y mitja he d'anar a casa la senyora Mollet pera ensajar el concert de que vostè ja'n té noticia.

Duquesa. En efecte.

Fanny. Per cert que m'ha dit que estava molt queixosa de vostè perque no's deixa veure gayre.

Duqnesa. Ah!

Fanny. Però aném a lo principal... Desde'l moment que m'ha fet venir es que té que dirme o encarregarme alguna cosa... Ah! li porto aquestes violetes,

Duquesa. (*Molestada*). Gracies.

Fanny. Ja saben que sempre estich a la seva disposició... (*Mirantlos*). Però aquest posat trist revela que ha passat alguna sèria!

Duch. No'n savía rès?

Fanny. Absolutament rès!... Y'l meu marit suposo que tampoch...

Duch. (*Interrompentla*). El seu marit, senyora, es un miserable.

Fanny. Com?

Duch. Sí; un ser indigne... un lladre!

Fanny. Aquestes paraules no poden tolerarse.

*S'*aixeca, tota engrogrida, sense poguer compendre.

Duch. Y sino'l mato es perquè no puch...

Fanny. Això es un atach de bojería.

Duch. ...perque'ns ha creat una situació que m'impossibilita pera venjarme.

Fanny. (*Suplicant ab la mirada a la Duquesa*). Però això es horrorós!...

Duch. Sí vostè's trova aquí, senyora, es perque no sé si podré resistir a la tentació d'agredirlo la primera vegada que'm topi ab ell.

Fanny. (*Trovant suficient energía pera redressarse*). Davant de la seva manera boja de procedir no tinch més remey que retirarme... El meu marit s'encarregarà de respóndreli.

Duch. S'equivoca, senyora. Lo pitjor es que no puch demanarli cap satisfacció! Coneixent la moralitat de son marit, vostè també ha incorregut en responsabilitat, tenint en responsabilitat, tenint en compte l'amistat íntima que'ns unía.

Fanny. (*Tirant el manguito sobre la taula*). No se com s'atreveix a pronunciar paraules tont abominables! Li exigeixo que s'expliqui.

Duch. Sí, m'explicaré. El seu marit ha perdut a la meva filla. Ho ha entés?

Fanny. (*Ab un crit terrible d'indignació*). No es veritat! No es veritat! Vostè ha mentit! Vinga una prova!... una sola!

Duch. Puch donarne moltes... però aquí'n té una de convincent.

Li allarga una carta. Ella la llegeix y comensa a moure ab agitació les mans. Pausa llarga. Calla y després diu paraules vagues, casi sense veu... quedant com atontada.

Fanny. Quín horror! No l'hauria cregut ca-

gut capás d'una acció semblant... Quina manera de pagar la bona amistat y les atencions de vostès! Es espantós, Deu meu!

Duch. Si vol salvar la vida d'aquest miserable procuri que desapareixi per sempre de davant nostre y que no intenti reveure a la meva filla..

Fanny. Creguim que faré tot lo possible per allunyarlo... Desgraciadament el mal no té reparació.

Duch. Es cert, no n'hi ha.

Fanny. Senyora, m'inspira verdadera compassió! Tingui la seguritat que no'ns trovaran may més a n'ell ni a mí en la seva ruta.

Ha dit això ab tó d'humilitat.

Duch. Desitjo que sobre aquest punt prenguen disposicions.

Fanny. (*Demanantli espera ab un gest*). Li prego que'm deixi un moment pera referme d'aquest cop inesperat.

Duch. Pensi que s'enfonza tota la nostra felicitat.

Fanny. Sí, ja ho comprench! Però també s'enfonza la meva y es molt natural que la plori.

Se'n va ab pas insegur a sentarse y plora, tenint el cap apoyat en les mans.

Duch. (*Mirantla plorar*). Confesso que m'he equivocat; ara estich convensut de que vostè tampoch havía sospitat la innoble veritat. Li prego que'm dispensi si la meva indignació m'ha portat a esser brutal,,. La nostra ingenuitat ens ha fet a tots víctimes d'ell. No obstant, en aquest llegat de sofri-

ments que'ns ha repartit, vostè, no portarà la part més pesada.

S'obre la porta.

Diana. (*Parantse en sech en el pas de la porta*). Dispensin!

Duch. (*Corrent furiós vers ella*). Què vols? Què vens a fer.

Diana. Rès. He vingut a portar lo que m'havíes demanat.

Duch. Surt d'aquí!

Sa'costa a la taula y deixa sobre d'ella l'aquarela posada al revés. Hi ha un moment de silenci tràgich. Fanny y Diana s'han mirat y després, sense dir res, Diana, baixant eis ulls, se'n va, dominada per la mirada ansiosa de son pare.

Fanny. (*S'ha aixecat, apoyantse en l'escalfa-panxes*). Oh! quina mirada hem cambiat! Es ella la que m'ha pres la felicitat!

Duch. No; ellla es la víctima...

Fanny. Y l'estimada! Y la meva desgracia està en que'ls dos s'estimen! Puch passar els ulls per alguna d'aquestes cartes?

Duch. Tingui; pot escullir la que vulgui.

Fanny llegeix, pero té que parar perque'ls ulls se li enterboleixen.

Fanny. No puch mes... això fa molt mal... es horroròs! (*Repeteix maquinalment*). No l'hauría cregut capás de semblant malifeta

Duch. (*Ab resolució*) Senyora, vostè es l'encarregada de dirli que tot s'ha descobert y que solzament pot salvar la vida baix la condició de que no veurà may més a la meva filla ni hi tindrà cap relació.

Fanny. No tinguí cap temor: ho he promés.

Duch. No es això tot. Es precís que may se li escapi cap mot que pugui comprometre a la seva víctima.

Fanny. D'aquesta part jo crech que no hi ha rès a témer.

Duch. Qui sab? Sols faltaría que després de l'infamia encare en fes ostentació!

Fanny. Jo conseguiré tot això; es poca cosa. Crech que a tots ens convé callar.

Duch. Uns y altres, senyora, podrem aprofitar les ventatges del silenci, si l'observem rigurosament.

Fanny. Perfectament. Ara ja puch retirarme... Quins cuntratemps ens reserva la vida!... (*Dirigintse a la Duquesa*). Senyora, no sé trobar paraules pera expressar la vergonya que m'ha causat l'acció del meu marit...

Duquesa. No s'escusi; vostè ha pecat, com nosaltres, per inadvertencia.

Fanny. (*Aixecantse*). Casi no puch sostenirme.

Duquesa. Cregui que la compadeixo de tot cor.

Fanny. Espero que'l meu cos robust m'ajudarà pera resoldre aquesta crisis... Ademés jo no soch d'aquelles dònes febles que tot ho resolen plorant.

Duquesa. El meu cotxe està a la seva disposició.

Fanny. Moltes gracies; el meu m'espera a baix.

Duch. (*Com qui tem haver olvidat lo essencial*). Sobretot que no li vingui l'idea de que ho ha de donarme nna reparació o una explicació. Li faig aquesta advertencia perque

un no sab may les actituts que pren l'amor propi de certs homes. Respecte la ruptura de les nostres relacions ja buscarem un motiu racional... (*Pausa*). Vàgissen, senyora, ab la seguritat de que sentím molt que tingui que viure encadenada (*Les paraules d'odi surten, sense volguer, de sa boca)* ...a semblant malfactor, digne d'un presiri!

Fanuy. (*Redressantse instintivament)*. Malgrat la falta, jo no puch olvidar que es el meu marit, que porto son nom... Permetim que'm retiri. (*Saluda ab dignitat. La Duquesa l'acompanya fins a la porta)*. Senyora, li suplico que, per esser l'úllima vegada que trepitjo aquest saló, no m'acompanyi.

Duquesa. Sí, com de costum... Es necessari, encara que no sigui més que per no fer mal pensar als criats.

Fanny. En aquest cas... *(Se gira y saluda al duch*). Senyor,..

Al moment que les senyores han sortit, el duch se precipita a la porta de l'esquerra per la que havía sortit Diana.

Duch, *(desde el corredor, cridant ab veu de irritació*). Diana! Diana! Vina al moment! De modo que estabes escoltant darrera la porta? (*Entra violentament ab Diana*). Per què t'has permés entrar aquí quant jo t'havía ordenat que anessis a la teva cambra?

Diana. He entrat pera portarte l'aquarela.

Duch. No es veritat!... Has vingut a espiar lo que passaba... tù temías trovarhi a n'ell.

ESCENA VIII

EL DUCH, DIANA, LA DUQUESA

Duquesa, *(entra inquieta al sentir el crits del duch).* ¿Què passa?

Duch. La reprenía per la seva intrusiò d'ara fa poch.

Dnquesa. *(Acostantseli depressa y en veu baixa).* Fesme'l favor de deixarme sola ab ella.

Duch. Es precís comunicarli prompte que volèm tancarla a un convent.

Duquesa. Jo me n'encarrego...

Duch. Y no olvidis les paraules del reverent Roux, quan recomenava que obressim energicament... Comensa a ferho. *(Alt).* La teva mamà vol parlarte.

ESCENA IX

La DUQUESA, DIANA.

Duquesa. Hem resolt enviarte a un convent.

Diana. A un convent?... Si jo no hi he estat may, exceptuant uns quants mesos al del carrer de Lubek.

Duquesa. Devant de la teva falta no hi ha altre remey. Es precís que reflexionis y que comprenguis que es necessari posarte baix una direcciò que modificarà ton esperit y que, com espero, 't tornarà al bon camí. En la nostra actitut has de veurehi més el desitg de salvarte que'l de castigarte.

Diana. Y serà per molt temps?

Duquesa. Veurèm. De moment fins a major edat; però si t'esmenes...

Diana. *(Ab inquietut).* Això durarà pel cap

baix dos anys ¿no es aixís? Y quín convent heu escullit?

Duquesa. Un de Bèlgica o d'Anglaterra.

Diana. Y quan penseu portarmhi? *(Agitada, inquieta).*

Duquesa. Abans de vintiquatre hores. Es precís que fassis vida de recullíment y que t'allunyis del passat que t'ha perdut.

Diana. Però si no es possible, mamà, que me'n vagi abans de vintiquatre hores. Recordat que'l diumenge'ls Bellines donen una festa dedicada a nosaltres... Ademés, hem promés assistir al ball dels Dupuny...

Duquesa. Que encara no t'has donat compte de la teva situació, desgraciada? Solzamnte la bojería o l'inconsciencia pot ferte pensar en festes!.. Donchs rès de festes!... Marxaràs abans de vintiquatre hores.

Diana. Ja no tinch edat pera que m'enterrin en un convent!

Duquesa. Ja sé que, desgraciadament, no ets una criatura; però encara estàs en una edat que tens d'obeir.

Diana. (*Rebossant de emoció y no poguent refrenar la seva ràbia*). Fassin de mí lo qne vulguin, prometo obeir, però que no 'm tanquin en un convent! No vuy anarhi.

Duquesa. Aixís respons? Que bé havía endavinat ton pare aquesta resistencia! No, Dianeta, s'ha acabat pera tu la vida mundana: rès de *flirts*, rès de luxos, rès de lo que ha contribuit a la teva perdició! (*Recordant les observacions den Roux*). Dònem les alhages... no n'has de portar més...

Diana. *(Aixecant les espatlles)*. Sí, sí, ab molt gust!... Aquí tens tots els meus anells... el collaret...

S'ho treu y ho deixa sobre la taula.

Duquesa. En el convent no tindràs altres robes que les de pensionista.

Diana. *(Estranyada d'aquesta amenassa inopinada, mira fixament a sa mare).* No sé perque'm dius això?... No'm molesta ni poch ni molt.

Duquesa. Però serà una forma de disciplina y solzament per la disciplina potser un día t'arrepentiràs y tornaràs a les pràctiques religioses que, desgraciadament, has olvidat. *(Renovant les energíes).* Preparat que vuy tallarte'ls cabells.

Diana. Vols tallarme'ls cabells?

Duquesa. Sí; te'ls deixarè curts fins al coll. *(Fa'l gest de tallar).*

Diana. *(Somrient).* Tú bromejes, mamà!.., *(Després ab una crispació).* Ara ho comprench: voleu desfigurarme! No crech que t'hi etreveixis!... Aquesta idea no es teva; te l'han sugerida... No't conech... Tú no parles com abans... Uses un tò forsat... Ho veig ben clar...

Duquesa. *(Enèrgica).* Sí; m'he modificat... Ja ho aniràs veyent.

Diana. *(Casi somrient, ab un gest de desafío).* Donchs comensa... Sobre la taula tens les estisores... Qué esperes? Apa! *(Allarga les estisores a sa mare.)*

Duquesa. *(Ab menos energía agafa les estisores).* Veuràs si ho faré!

Diana. Fesho!

Ab llestesa desfà sos cabells que li esquitllen per l'espatlla' Se senta. La Duquesa maneja

les estisores ab un poch de temor y fa un esfors considerable pera dominarse. Després avansa, agafa'ls cabells de Diana y ab torpesa hi fica les estisores. Diana s'aixeca y dona un crit selvatge d'espant, recullintse tots els cabells en la mà.

No ho vuy! Es absurde! Ni'm tallaràs els cabells ni anirè al convent!

Duquesa. Ja ho veurèm.

Diana. Fassin de mi lo que vulguin, però jo vuy quedarme a París.

Els ulls, plens de llàgrimes, li brillen de ràbia. S'obre la porta, mentres ha pronunciat les ùltimes paraules, y entra precipitadament el Duch.

ESCENA X

Els mateixos y el DUCH.

Duch. Que es això? Es dir que no vols obeirnos? Molt bé; ara t'has presentat francament... Donchs jo't juro que hi aniràs al convent, ho has entès?... Voldríes tornar a veurel, eh?... Estàs perduda; seràs la nostra deshonra!.,. Agenollat! .. Agenollat!...

L'agafa brutalment y la tira a terra.

Duquesa. (*Espantada y suplicant*). Serenitat, per Deu!

Duch. (*Tornant en sí y com espantat del seu acte. Les seves fortes cames de* sportman *s'afluixen. Torna a trovar la seva acustumada elegancia y dignitat, fentse'l gest paternal. Ara parla ab veu dolsa, velada per la tristesa).*

Tens rahò; calma... Espero que no tindré necessitat de tornar a la violencia perquè ella mateixa voldrà guardarnos el respecte que'ns deu. (*Diana s'aixeca*). No't parlarè de sumissiò, filla meva estimada, solzament me dirigeixo a la teva rahò pera que comprenguis quin es ton deber... Espero que no tindré que fer valdre mos drets de pare, dels quals estich decidit a ferne us en absolut, perquè tu mateixa t'arrepentiràs del prímer crit de rebelió, que no m'esperava en circunstancies tant lamentables. Per lo tant, ara pendrás la decisió que esperèm de tu. Díguens categoricament lo que decideixes per ton propi impuls... Si no vols anar al convent... En aquest cas veurèm lo que decidím... En cambi, si vols anarhi, serà pera nosaltres obrir el cor a l'esperansa... No't precipitis... Tens temps pera pensarho... reflexiona... Nosaltres esperèm ab confiansa la teva resolució!

Diana queda un moment silenciosa; desprès va devant del mirall, se recull els cabells y se'ls pentina lentament ab el seu gest habitual, tant femení. Desprès s'arregla la cotilla que estaba un poch fora de lloch. Recull una cinta interior que li había caygut y se'n va vers a la porta, ahont s'hi para y dirigintse a sos pares, diu:

Diana. Hi anirè! (*Surt*).

TELÓ

ACTE SEGON

Despatx del advocat Armaury amoblat ab severitat y bon gust. A la dreta una porta que comunica ab el salonet d'espera pels visitants y clients. A l'esquerra una porta petita que comunica ab el corredor. Al fons dos grans finestrals ovalats que donen a un pati solzament separat del moll d'Orsay per una vella porta cotxera y les habitacions del porter. A la dreta, al fons, una porta de biaix que dona al porxo d'entrada. Al aixecarse'l teló Diana y Armaury estàn junts. Ell li parla a mitja veu. Una cambrera, ab sombrero, jove d'aspecte, discretament retirada al fons, agenollada, arregla les maletes y'l sach de mà.

ESCENA I.

ARMAURI, DIANA, KETTY

Llarga pausa. Després, poch-a-poch, la veu d'Armaury vibra més.

Armaury. No pots imaginarte, després de la sensació horrible d'haverte perdut per sempre, 'l goig que sento al tenirte al costat meu. Perduda tota esperansa de reveuret, ja't consideraba com morta pera mí y había comensat a classificar els teus recorts... Quin patir mes horrorós!

Diana. Donchs ja pots calcular els díes que jo he passat... Quan te'n conti detalls!...

Armaury. Oh! deixam que't besi...

Diana. Espera... abans...

Se descorda'l guant se l'arremanga un poch y li dona la mà pera que li besi.

Armaury. Si... tens rahò... M'olvidaba de donar el bon día a les teves mans estimades!...

Ketty al fons de l'escena arreglant les maletes.

Ketty. Senyoreta, se'ns ha olvidat la cotilla de puntes y l'abrich de viatge.

Diana. No hi fa rès.

Armaury. La pobre Ketty deu estar avergonyida... Com ho farém!... (*Acostantse a Diana*). No m'esplico com heu tingut temps y serenitat pera poguer traure la maleta!

Diana. La Ketty es viva com una mustela y ha sapigut fer molt bé l'escamoteig.

Armaury. Era molt arriscat... (*A Ketty*). Ja està segura de no haver comés cap imprudencia?

Ketty. Seguríssima, senyor.

Armaury. (*Tornant vers Diana*). Ara procurem ordenar totes aqueixes idees un xich trastornades. Digam ab precisió ahont te troves ara, ahont?

Diana. He pogut realisar tot el petit plan que havíem convingut en les nostres cartes y concretat en la darrera que va entregarte la Ketty... Tractant ab la mamà ja sabs que es cosa facil!

Armaury. Concretem!...

Diana. En aquest moment jo dech trovarme a Reully. A casa tothom creu que'l meu arrepentiment es sincer, y com avuy es la vigilia de l'anada al convent de Lodelinsart, he manifestat el desitg de despedirme del reverent Roux. Hem quedat ab la mamà que a les cinch anirà a l'iglesia a recullirme, però jo he fet lo que estaba convingut entre nosaltres, y la Ketty fa una mitja hora s'ha presentat a casa del reverent Roux pera dirme que era precís que retornés a casa al moment... Com pots suposar hem vingut volant cap aquí... Quan la mamà vagi a buscarnos nosaltres ja serem lluny... no hi ha rès a temer... Tothom està persuadit del meu arrepentiment perque durant vuit dies he fet lo que ells han volgut.

Armaury. Acostis, Ketty... No hi ha dubte que vostè es un angel anglicà; però podría jurarme que no ha posat a ningú al corrent del nostres progectes?

Ketty. A ningú, senyor.

Armaury. Podem estar segurs de vostè?

Ketty. Sí, senyor... Estimo molt a la senyoreta y tinch confiansa en vostè.... A la senyoreta la seguiría fins a la fí del mon.

Armaury. No demanem tant... Y aquell jove ros que a Dinard la segula per la platja...

Diana. Sí, Ketty, vol dir si sentirà deixar el seu «flirt.»

Ketty. Vol referirse al *chauffer* del marqués de Riom? Oh, no se'n preocupi, senyoreta... (*Pausa.*) Tingui confiansa en mí...

Armaury. No ha pas comés cap indiscreció? Suposo que'l *chauffer* no sab ahont aném?

Ketty. Si jo tampoch ho sé, senyor.

Armaury. Es cert. Aviat ho sabrà... Aquí no tením rès que temer. Estich sol; he allunyat, com es natural, al criat y al meu secretari y ja ningú pot entrar. L'automóvil està avisat pera les quatre en punt. Mira... a l'Avinguda de l'Opera he comprat aquesta maleta de colegial que ja servirà pera arribar a lloch. Ketty, fassi'l favor de portar les maletes al corredor... (*Obra la porta de l'esquerra*). Allí... Quan l idigui les baixarà per l'escala de servey que està allà al fons... Veu?... per aquella porta. Després les posarà al auto y dirà de part meva al *chauffer* que adelanti uns quants metres en el moll.

Diana. Perque prens aquesta precaució?

Armaury. Pera evitar que'l porter pugui donar cap noticia quan vinguin a interrogarlo. Ketty, passi un moment a l'habitació de la dreta. (*La condueix a la porta que dona al corredor.*) Quan la necessiti ja la cridaré. Tingui.

Li entrega'l sach de mà.

Diana. Es molt gran el teu despatx... Quantes aventures galanís podrícn contarnos aquestes parets!

Armaury. (*Desitjant que la Ketty acabi de retirar totes les maletes*). Oh! no, estimada meva... Per le meva professió era precís que instalés el despatx en un lloch céntrich. Després, a consucuencia d'una malaltía de la meva esposa, varem tenir necessitat de comprar un hotel a Neully, per motius d'higiene. Desde llavors hem continuat vivint aixís, trovant molt agradable separar la meva vida privada dels meus negocis... Aquí, en mitg de tants llibres escullits, he passat alguns anys de felicitat tris-

ta. (*Per fí Ketty ha desaparescut, tancant discretament la porta. Armaury abrassa fortament a Diana*). Qué emocionat estich!... En cambi la teva calma m'espanta... Tu estàs somrient com si's tractés d'una excursió de plaher...

Diana. Es que'm sento felís.

Ella li agafa la mà y l'aplica damunt de son cor pera que senti'ls moviments mesurats.

Armaury. Sí, sí; bat com a quinze anys. Assentat que vuy parlarte... L'auto encare trigarà un poch a venir... Encare tením temps pera reflexionar... d'aquí una hora ja serà tart, Dianeta... Encare pots tornarten a casa teva... sí, si, no protestis... Deixa que t'obligui a reflexionar quan vens ingenuament a oferirme per complert la teva vida ab aquella formidable inconsciencia de la joventut.

Diana. Que tens por?

Armauri. Quines coses dius! Tremolo per tú, per la responsabilitat que contrech ab el sèr a qui estimo més en el mon... Has ben pensat les consequencies de la teva resolució?

Diana. Sí, Marcel.

Armaury. Pot ser no tant com tú creus, Dianeta... Mira que vas a rompre una vida que podría proporcionarte una felicitat vulgar. Pensa qu'estarém confinats al extranger fins que tú siguis major d'edat... Ja n'estás segura de que quan això arrivi, quan lo irreparable estarà ja fet, no mirarás ab sentiment tot lo que ara vols abandonar?... Vuy que m'entenguis be... No es pas de tú que desconfío, sino de mí...

Diana. De tú?

Aamaury. Podrà satisferte la vida que jo te oferiré? Durant molt temps serém una parella que tindrà que viure de sí mateixa; lo que vol dir que tú no viurás més que de mí... Calcula quina responsabilitat, adorada meva! T'asseguro que quan l'autò arribi, més que d'empendre aquest viatje tindré ganes de donarte ab sencillesa un bes perllongat al front, y acompanyantlo d'uns copets carinyosos a les galtes, dirte: «Adéu, Dianeta... Es precis que retornis a casa teva.»

Diana. S'ha acabat, donchs?

Armaury. Sí y no.

Diana. Ja pots suposar que avans de donar aquest pas m'he fet tota mena de reflexions... He vingut pera oferirte tota la meva vida... Fesne lo que'n vulguis... Has parlat del meu sacrifici y no m'has dit res del teu, que es molt més gran. La vida que m'esperava no tenia res d'agradable. Pera mí no hi ha felicitat que pugui compararse a la de viure sempre al teu costat. Lo demés no m'interessa... Y això no té cap mérit perque ho faig per egoisme. En questió de sacrificis no hi ha més que'ls teus... Ets tú que fas un mal negoci.

Armaury, *(posantli la ma a la boca).* Calla, Dianeta! Ja sabs lo que t'he dit referent a n'aquest punt... no se'n ha de parlar... ni m'has d'interrogar... Es més, desitjo que pronunciis lo menos possible'l nom de la meva esposa... Quan vegis qu'estigui apesarat, procura aprobarho ab una mirada, ab un somris d'inteligencia... no't demano més... Després de les converses que he tingut ab ella aqueixos vuit díes, m'he con-

vensut de que té fortalesa d'esperit pera resistir el cop... No obstant, torno a repepetirte que no sentiría cap ferida d'amor propi si ara'm diguessis lo contrari de lo que m'escribías ahir, impulsada per ton desespero. *(Moviment desagradable de Diana).* Jo no més desitjo la teva felicitat... y sería horrible que malbaratessim el pervindre que una maravella com tú encare pot pretenir.

Diana, *(ab vehemencia, tirantse als seus brassos).* May... Jo no podría viure dos o tres auys dintre d'un convent, separada de tú... Preferiría morir.

Armaury. No bogegis!

Diana. Ademés, quí m'ha assegura que no m'olvidaríes durant els tres anys de separació?

Armaury. Si no més es això lo que't preocupa!

Diana. Aquesta es una de les meves preocupacions... Es hora de pendre una determinació; aném a juntarnos per tota la vida!

Armaury. Per tota la vida! Ja sabs quin valor té lo que dius? Tú tens divuit anys... Jo no soch un vell, però aviat comensarè a baixar la pendent. Un día vindrà en que tú estarás en la plenitut de la vida y jo ja hauré devallat la meitat de la pendent... Llavors si no'm miras ab despreci, potser me mirarás ab pena inmensa. Es vertiginós volguer donar un cop d'ull en un minut, com fem ara, a tota la nostra vida! Y tú estás tranquila y somrient pera oferirme aquest miracle... Dianeta, jo tinch molts remordiments, peró, sobre tots, el de tenir quarante anys. No't fa por?

Diana *(li agafa el cap y l'apoya dolsament a la seva galta).* Ets un nen!

Armaury. Ah! després de sentir aquesta paraula de quina bojería un no se sent capás!... Dianeta, el mon etstú pera mí!... Està decidit? Deixemho tot? Fugim?

Diana. Fugim...

Armaury. En aquest cas la Ketty podrà pendre'l tren y esperarnos en una de les estacions d'aprop de Dieppe. No vuy privarme de fer sols el nostre primer viatje en auto. Te sembla be?

Diana. Admirable.

Armaury. No hi ha necessitat de que sàpigua que a Dieppe pendrém el vapor pera desembarcar a Southampton y després cap a Londres.

Diana. La crido?

Armaury. Sí.

Diana, *(desde la porta).* Ketty, vingui.

Entra Ketty.

Armaury. Hem decidit fer el viatje d'altre manera. Vosté pendrà un cotxe al moll de Voltaire y's farà portar a l'estació de de Saint-Lazare. Allí aprofitará l'exprés de les quatre que la conduirà a Neufchatel-en-Bray. Està entés?

Ketty. Perfectament, senyor.

Armaury. Prengui... pel viatje.

Li dona un bitllet de banch.

Diana. Ens esperarà a l'estaciò que li ha indicat el senyor... ahont passarem a recullirla ab l'auto. Les maletes vindràn ab nosaltres. Vagi depressa que'l temps es curt.

Ketty. No mana res més, senyoreta?

Diana. No.

Ketty. Sigui l'hora que sigui m'esperaré.

Diana. Sí; no més pot contrariarnos alguna *panne*. A reveure, Ketty.

Ketty. Bon viatje, senyoreta.

Surt. S'abrassen com dugues criatures lliures de remordiments.

Diana. Quin viatje més deliciós!... Completament lliures!...

Armaury. Sí, lliures!... Y podré contemplarte y acariciarte mentres volarem a cent l'hora.

Diana. Qué contenta estich!... Tarda molt a venir l'auto... Ja voldría ésser lluny!... Permétem que encare't digui una cosa... Y la teva carrera, la teva posició a París, el teu pervindre?

Armaury. No te'n preocupis d'això hermosa. La meva fama de gran advocat no creguis que pateixi molt. Per un parell d'anys que podrèm passar a Londres no m'olvidarán pas al Palau de Justicia... La noticia de la fugida si que caurà a París com una bomba!

Diana. *(Rient ab moderació)*. Y quins comentaris!

Armaury. Estàs molt alegre! No obstant poden exigirme responsabilitats; però com això es més complicat al extranger, es d'esperar que a Londres viurem tranquilament.

Diana. Digues: viatjarem molt?

Armaury. Sí; aixís descobrirem mon nou pera tú.

Diana. Y pera tú no?

Armaury. Jo ja'n torno. El mon ets tú pera

mí... vals molt més que'ls paissatges més hermosos. (*Contempla a Diana casi agenollat davant d'ella y ab els ulls plens de desitg amorós*). Mira si t'agrada això que he llegit en un llibre que porto pera distraurem durant el viatge,

«La terra, ab sos encants, fa de catifa
»a tos diminuts peus de dolsa fada...
»Tot l'Univers estimaré, oh Eva,
»si'l veig, com en un somni, en ta mirada.»

Diana. (*Infantilment extasiada*). Qué hermós es, amor meu!

Armaury. (*Ab estranyesa*). Amor meu?... Jo no t'ho he dit may això. . Qui t'ho ha ensenyat?

Diana. Ningú. Son paraules amoroses que venen soles a la boca, sense necessitat d'apéndreles.

Mitg confosa, mitg somrient, apoya fortament el cap en el pit d'Armaury.

Armaury. Aixelebrada! Creus tú que es possible estimarse més de lo que'ns estimem? Els nostres cors vessen d'amor.

Diana. Jo no sé pas com son els altres enamorats; però puch assegurar que de Marcels n'hi ha ben pochs.

Armaury. Donchs encare van més escasses les Dianetes.

Diana. Sabs lo que volíen ferli a la teva Dianeta, pera enlletgirla? Tallarli'ls cabells.

Armaury. (*Irónicament*). Molt be.

Diana. Es una idea conventual, no't sembla? Quan he sentit les estisores entre'ls meus cabells m'ha donat com un arrel de bojería!

Qu'estranya m'hauríes trovat ab els cabells curts!

Armaury. Hauries tingut les mateixes perfeccions. Les estatues divines com la teva no poden mutilarse... No mes has de fixarte en la Venus de Milo a la que li falta cosa més important que'ls cabells... Y que son les estatues al costat teu!... (*Diana, sentada, ab el cos erguit, escolta. notántseli un petit moviment d'opressió a la garganta. Ell parla baix, ab la veu un poch ronca, tenintli les mans*). Dianeta, jo estich boig per tu... No creguis que sigui un voluptuós, soch un home que ha trovat en tú la seva rahó de sér. Tu, afortunadament, encare no sabs lo que es la lluita de la vida, mentres que jo, sota les apariencies del home de mon, del advocat parisench acreditat, no pots imaginarte quantes amargures y decepcions hi he amagat! Tu has vingut a iluminar la meva ànima portantme la veritat y la vida. Però t'asseguro que t'he de conservar ab passió y que sabré defensarte pera merèixer el be que m'ha tocat... Y quan els altres te creguin desgraciada, tú'ls desmentirás definitivament donantme un bes... Escolta... es l'auto que ve a buscarnos...

Diana. Al fí!

Aixecantse'ls dos de cop.

Armaury. (*Acostantse al finestral*). Sí; s'ha parat davant de la porta... l'auto de la llibertat!... Vina... No, no es el nostre. (*Donant un crit d'angoixa*). Oh! Diana... no miris... retirat...

Diana. Qué hi ha? (*Acostántse al finestral y mirant pel transparent*). Perqué ha vingut?

Armaury. No ho sé; però no t'espantis.

Diana. Que acostuma a venir durant el dia?

Armaury. A vegades: però avuy m'estranya.

Diana. Què passarà?

Armaury. Res, estimada meva. Com vols que pugui sospitar?... No es més que un contratemps... No posis aquets ulls d'angunia que no hi ha res a temer.

Diana. Però tú no obrirás.

Armaury. Sí: es precís... Probablement me ha vist al finestral; demanarà la clau al porter y pujarà. Vesten a l'habitació del fons del corredor, que ja procuraré ferla marxar lo més prompte possible.

Diana. Sí; fesho aixís. No pots imaginarte lo que sofreixo...

Armaury, *(procurant somriure pera donarli confiansa).* Si hi hagués el més petit perill t'ho comunicaré al moment. Retirat sense temor.

Diana. Y si ella se te'n portés?

Armaury. No diguis bogeries.

Diana. Juram que passi lo que passi, fugirém dintre de poch.

Cop de timbre a la porta.

Armaury. Calmat! calmat!... Es ella.

Diana. Si no vols que mori, juram que passarás pel demunt de tots els obstacles.

Armaury. Tranquilisat, Dianeta, que si se'n presenten els vencerém.

L'acompanya al corredor.

Diana. Juram que res podrá impedir que'ns en aném junts.

Torna a sonar el timbre.

Armaury. T'ho juro,.. pel nostre amor... per la meva vida!

L'empeny al corredor. L'escena queda un moment sense ningú. Se sent que la tanca a l'habitació ahont havía esperat Ketty. Torna casi corrent y va a obrir. Se senten dues veus.

Veu de **Fanny.** Que no tens criat?

Veu de **Armaury.** No; l'he enviat a un recado.

Entran Fanny y Armaury.

ESCENA II

ARMAURY, FANNY

Fanny, (*buscant el seu moneder*). No porto prous diners... Vols ferme el favor de baixar a pagar al *chauffer*?

Armaury. Ab molt gust; tocaré el timbre pera que pugi el porter.

Fanny. Per sis esgraons que s'han de baixar vols ferlo pujar? S'han de pagar cinch franchs. Ademés, fesme el favor de recullir un guant gris que he deixat en el auto... No't molestaré gaire perque encara tinch que anar al *Bon Marché*. (*Obra el finestral y parla al «chauffer» desde allí.*) *Chauffer*, ara el pagarán. (*Girantse vers l'Armaury que encara dupta de baixar*). Veshi. Mentres tant jo li diré que busqui el guant. (*Parlant desde el finestral*). Vol buscar en el cotxe un guant gris que he perdut?

Armaury se decideix, per fí a baixar precipitadament. Al moment que ell ha sortit, Fanny s'en va del finestral, obra la porta de la dreta com qui busca alguna cosa. No trobanthi ningú la tanca y va depresa al corredor, deixant oberta la porta qúe hi comu-

nica. Després se sent el soroll d'altra porta que tanquen en clau, acompanyat d'una vaga exclamació. Fanny torna a entrar en escena en el mateix moment que arriba el seu marit. Armaury sospitant.

Armaury. Ahont has anat?

Fanny. No m'he mogut d'aquí. Per què m'ho preguntes?

Armaury. Perqués... Has vingut pera dirme alguna cosa interessant?

Fanny. Sí.

Armaury. Y què tens que comunicarme?

Fanny. Que avuy ha vingut aquí la filla dels Charance.

Armaury. No es veritat.

Fanny. No menteixis; sé que l'has vista.

Pausa.

Armaury. Admetém que sigui veritat. Suposa que hagi vingut acompanyada de la seva cambrera perque ha sentit la necessitat de despedirse de mí, per sempre, avans d'anar al convent...

Fanny. Hi ha estona que se n'ha anat?

Armaury. Fa molt poch.

Fanny. Ments... Es allí.

Armaury. No es cert.

Fanny. Es allí, Marcel.

Armaury. Sí. m'espíes... has d'estar tant enterada com jo.

Fanny. No necessito espiarte. Al moment compendrás perque he vingut. Tú m'havíes jurat que no la veuríes més y jo t'havía cregut .. Però ab seguretat que algú us ha fet traició... Aquest matí he rebut un anónim ab ortografía de criat... (*Se treu*

l'anónim de la butxaca). «Senyora, si vol »veure escapar al seu marit ab una senyo»reta, prenguis la molestia de trovarse avuy »a les quatre en el despatx del advocat se»nyor Armaury.»

Armaury. (*fent una gran rialla*). Quina imbecilitat!

Fanny. Confessa que volíes fugir.

Armaury. *(aixecant les espatlles).* No puch contestarte perque ja'ns movém dintre l'absurde.

Fanny va fins a la porta del corredor, l'obra y senyala ab el dit.

Fanny. Donchs què hi fan aquestes dues maletes en el corredor? Pera mí son desconegudes.

Armaury. Es natural que no les coneguis perque son d'ella... Si'm deixes dos minuts pera que pugui sortir sense donar escándol, sense que sospiti que tu ets aquí, se les emportará. Crech que serà lo millor y lo més correcte.

Armaury se prepara pera obrir la porta del corredor.

Fanny. No'm fassis tant tonta! La tinch tancada; mira la clau.

Li ensenya la clau que guardava a la ma.

Armaury. L'has tancada?

Fanny. Sí.

Armaury. Donam la clau.

Fanny. No hi pensis. Vuy parlar ab ella. Si vols ferla sortir tindrás de ferho violenment. Tú veurás lo que't convé.

Fanny se retira fins la taula de trevall y espera, temerosa, ab els ulls fixos y ab expresió de violencia. Ell aixeca les espatlles.

Confessa que anaves a fugir ab ella. L'anónim no mentía.

Armaury. Es una impostura.

Fanny. No te'n vagis! Seria una cosa espantosa! Quí m'ho havìa de dir, Deu meu! que després d'aquella horrible revelació encare m'esperava una desgracia més terrible!

Armaury. Repeteixo que estás fent una deducció falsa. Sembla mentida que puguis fiarte d'un anónim que fa tuf de criat.

Fanny. No es possible, Marcel, que'l teu cervell funcioni normalment... Ja has pensat en les consecuencies? Pensa que serà el enfonzament de la teva situació, de la teva honorabilitat... Tú no tens dret a destruir una familia... Si haguessim tingut la sort de tenir fills no m'abandonaríes... Pero jo no'm dono per vensuda, no, no... jo no't deixaré marxar!...

Armaury. Has acabat? He deixat passar aquesta torrentada de paraules sense defensarme; però torno a dirte que t'equivoques.

Fanny. No, no m'equivoco. Tot indica que l'anónim diu la veritat. Vols més probes que la presencia d'ella y la teva vergonya é irritació al veuret sorprés? (*Ab veu d'emoció*). No marxis, no marxis, per Deu! Te empenyen; volen perdret... Siguis un moment egoista y pensa en ton interés...

Armaury. Deixa això de costat, t'ho suplico! Tens dret a ferme una escena de familia, però si continúes parlantme d'interessos;

tindré que preguntarte, quí es que'mparla, la teva rahò o ton amor?

Fanny. Es impossible que trastornada com estich, quan crido que't quedis, pugui precisar si aquest crit me l'inspira la meva rahó o be'l meu amor escarnit. Solzament tú que'l sents, desgraciat, no deuríes equivocarte... Però t'asseguro que tinch prou coratge pera ferme superior al meu propi desastre y no preocuparme més que del teu... No te'n vagis... Pensa que ni suplico ni amenasso... (*Cambiant bruscament d'idea*). Es més; jo crech que si parlo a n' aquesta joveneta li faré compendre la rahó... De segur que ningú li ha parlat ab sensatés... Ja veurás...

Armaury. No, Fanny, per Deu! Aquesta questió hem de resóldrela nosaltres dos.

Fanny. (*va vers la porta y Armaury camina a reculons com pera barrarli el pas*). Deixam fer... ja veurás.... A vegades lo més complicat s'arregla facilment... (*Dirigintse a la porta s'acosta al finestral, mira y exclama repentinament:*) Marcell Sí, sí no hi ha dupte, us han fet traició!... Depressa... mira qui atravessa'l pati... El germá!

Armaury. (*després d'haver mirat per darrera de les cortines*) Per l'amor de Deu; donam la clau pera ferla escapar per l'escala del servey.

Fanny. De cap manera.

Armaury. ¿T'hi negues? M'estrayen tantes coincidencies. Que has avisat a la seva familia?

Fanny. (*redressantse y ab expressió dolorosa de menyspreu.*) Es precís que m hagis estimat molt poch pera crèurem capás de semblant

delació! Jo no soch de les que fan traició!...

Armaury. Donchs sigues encare més generosa... Considera que està en les teves mans que aquí no passi una cosa horrible... (*Cop de timbre a la porta*). Per Deu Fanny!

Ella està arrimada a la paret ab les mans darrera.

Fanny, (*Cambiant de tò y molt duenya de si mateixa*). De què tens por? Es ben fácil sortir del pas. (*Se trau el sombrero.*) Jo mateixa aniré a obrirli la porta. Com me veurá instalada tranquilament no podrà maliciar res. La meva presencia et salva... Tú entrará sen aquell saló... jo conversaré un rato ab ell y procuraré despedirlo lo més prompte possible... Retirat, depressa... Ja sé lo que que tinch que fer.

Armaury. (*Intentant per ùltima vegada ferla cedir*). Abans obrímli la porta...

Fanny. No insisteixis; es inùtil... Ara no... desprès.

Armaury. Y si't traeixes sense volguer devant del germà?

Fanny. (*Ab dignitat y altarería*). Encara no 'm coneixes!

Altre cop de timbre.

Armaury. Fanny, la nostre indecisió es imprudent.

Fanny. Entra, entra d'una vegada!... Diré que estàs ab un client!... La cosa es natural... Depressa...

Armaury. (*Se decideix, però al arrivar al pas de la porta's gira y mira a la seva dòna d' una manera intensa y fixa*). Ens tens a la teva mà, Fanny... Que vas a fer?... Pots pèrdrem!

Fanny. Y no obstant te salvo!

Al quedarse sola procura que la seva actitut correspongui a les circunstancies. Pren un llibre de notes y un llapis y surt pera obrir la porta.

Quina sorpresa!

Desde fora.

Fassi'l favor d'entrar amich Federich. *(El fa entrar).*

ESCENA III

FANNY *y* FEDERICH

Fanny. Dintre un moment estarè a la seva disposició; permetim que acabi de transcriure un final de frase... No l'esperàvem.

Federich. Ho comprench... Jo tampoch m' esperava trovarla aquí, senyora.

Fanny. *(Fent funcionar la màquina d'escriure, com si realment acabès un treball).* No ho estranyi; moltes vegades ajudo al meu marit. . M'interessen tant les seves coses... Li prego que prengui assiento... El criat ha tingut que sortir...

Federich. No es molesti, senyora; he vingut no més que per un moment.

Fanny. Què s'havien citat ab el meu marit?

Federich. No, no... *(Pausa).* Es aqní el senyor Armaury?

Fanny. Sí; està conferenciant ab un advocat .. Suposo que prompte acabaràn y, si vol, podrà saludarlo. *(Deixa d escriure ab la màquina, va a la porta de la dreta y l'obra una miqueta).* Que't falta molt pera acabar?... Oh, no... hi ha una visita... *(Tanca la porta).*

Federich. No vuy molestarlo.

Fanny. *(Arreglant papers demunt de la taula).* Els seus papàs estàn bè?

Federich. Bè, moltes gracies.

Fanny. He quedat malament ab ells perquè les ocupacions m'han impedit visitarlos.

Federich. No ho sabía que ajudès al seu marit?

Fanny. Oh! poca cosa... Vaig apendre d'escriure ab màquina pera entretenirme y a vegades copío articles de lleys que serveixen pera les defenses del meu marit... *(Pausa).* Com está la seva germana?

Federich. Bè, gracies... Me sembla que l'estich importunant...

Fanny. De cap manera... Si'm molestès li diria francament... Tant es aixis que ¡miri! ja he acabat. *(Se separa de la taula y se li acosta).* Desprès de tot, dintre de poch tots tindrèm que sortir. A les cinch s'ha d' anar al tè que hem organisat al Ritz... Lo quetrovo pesat es que desprès s'hagi de dinar a corre cuita pera asistir al estreno de l' Opera.

Federich. Es cert. Li agraeixo molt que m' ho hagi recordat... he tingut que sortir...

Fanny. Molt bè... Allí'ns trovarèm...

Federich. De modo que aniràn al Ritz?

Fanny. Naturalment... no faltaría més.

Federich. Y vostè ha passat tot el día ab son marit?

Fanny. No sè perque se n'estranya.

Federich. Vuy parlarli ab franquesa... Soch víctima d'una broma pesada.

Fanny. De que's tracta?

Federich. La cosa es tan grotesca que abans m'ha de jurar que no'n dirà res a son marit.

Malgrat la nostra amistat potser el molestaría que ho haguès contat.

Fanny. Parli.

Federich. A primera hora d'aquesta tarde el nostre secretari ha trobat en el correu rebut una carta anònima que per ser d'un ordre molt delicat no s'ha atrevit a donarla al papà y me l'ha donada a mí. (*Treu l'anònim de la butxaca y l'entrega a Fanny*). Es inùtil que li digui que no he donat cap valor a una broma de tant mal gust. (*Observantla*).

Fanny. (*Llegeix la carta y se posa a riure*). Quina tonteria! (*Ab fredor*). A mí'm sembla que l'ofensa no està solzament en els termus del anònim, sinò en la presencia de vostè aquí...

Federich. Per Deu!... Fassi'l favor de creure que jo no he pres en serio ni un moment aquesta imfamia... El senyor Armaury raptant a la meva germana!... Quina tonteria!...

Fanny. (*Invitantlo a parlar baix y senyalantli ab el dit el salò d'espera*). Chit!...

Federich. La prova del poch crèdit que he donat a la carta la tè en la senzillesa ab que l'he enterada del seu contingut.

Fanny. No li agraeixo.

Frederich. No? Donchs que hauría fet vostè?

Fanny. No venir aquí.

Frederich. Ja ho volía fer, però hi ha coincidencies estúpides... Figuris que avuy precisament se li ha ocorregut a la meva germana anar a despedirse del reverent

Roux, el nostre antich preceptor... que viu als encontorns de París.

Fanny. Sí, ja ho sé.

Frederich. La meva germana ha passat alguns dies sense sortir de casa, perque estava indisposada, y dona la coincidencia de que se li acudeix fer la primera sortida precisament avuy. Diguim si això, combinat ab l'anónim, no dona dret a sospitar... Però ja estich convensut de que he sigut un imbécil y no tinch cap inconvenient en confessarho!

Fanny. (*Reflexiona y després li torna la carta ab una cortesía*). Aquesta esplicació pot admétres com escusa.

Frederich. (*Encoratjat se deixa anar*). Es la forsa dels anónims... La gentussa que'ls escriu ja sab lo que's fa... Però aquest passa de mida.

Fanny. La seva redacció vulgar indica la procedencia. Pot ser es obra d'algun criat despedit.

Frederich. Cap de les nostres relacions es capás de sospitar de la perfecta correcció del senyor Armaury... No'ns hi amohinem més y destruím aquesta porquería...

Fanny. Perfectament; però ab la condició de que vostè's quedará ab els trossos de paper perque'm sembla que'l meu marit, si s'arrivès a enterar del motiu de la seva visita, no s'ho pendría tant alegrement com jo. (*Riu*).

Frederich. Lo milior serà que ningú s'enteri de que ha existit semblant paperot.

Esquinsa l'anónim y's fica'ls trossos a la butxaca de son *pardessus*.

Fanny. Y quina esplicació donarà al meu marit d'aquesta visita?

Frederich. (*Aixecant la veu*) L'únich motiu que m'ha portat aquí ha sigut pera invitarlo, en nom del senyor Ligne, a cassar el diumenge vinent a Rambouillet. Complert l'encárrech, jo'm retiro.

Fanny. (*Va pera deixarlo marxar, però després se repensa*). No, no... desitjo que li estrenyi la mà. Ell en tindrà una alegría, (*Se dirigeix a la porta de la dreta y l'obra un poch*). Encare no has acabat? El senyor Charance t'està esperant... (*Se gira a ne'n Frederich*). Ja vé.

Armaury. (*Entrant y demostrant gran estranyesa*). Oh! Vostè per aquí, Frederich?

Frederich. Dispensi si l'he molestat. He aprofitat el passar aprop d'aquí pera trasmételi una invitació del senyor Ligne. El diumenge anirem a cassar a Rambouillet. No voldrà venir a tirar als faisans?

Armaury. (*Oferintli un cigarret*). Ab molt gus si no m'ho impideixen les meves ocupacions.

Fanny. (*Intencionadament*). Deixi'l sombrero. (*Li pren el sombrero de copa alta*). Suposo que podrà dedicarnos uns minuts més?

Armaury. (*Baix a Fanny*). Per què l'entretens? Dónam la clau.

Fanny. (*Baix*). No. (*Alt*) Es molt aficionat a la cassera?

Frederich. Sí; peró lo que'm repugna es el tir de coloms Com vostè pot compendre, dintre la selvatgería del cassar també hi ha ha matissos.

Fanny. En la vida tot es qüestió de matissos.

Frederich. Ignoraba que la seva senyora colaborés ab vostè.

Fanny. Vol foch? Allí. (*Li senyala l'encenedor eléctrich y Fanny l'utilisa*).

Frederich. (*Passant senyala la taula de treball*). Es en aquesta taula ahont ha preparat els seus discursos eloqüents...

Armaury. (*Baix a Fanny*). Dónam la clau! Dónamela!... T'ho suplico... Es l'hora de ferla fugir.

Fanny. Es inutil.

Armaury. Acaba aquest joch espantós.

Fanny juga ab la clau fentli donar voltes al dit.

Fanny. (*Mirantlo y ab ironía inquieta*). Sofreixes, eh? (*Alt y amablement, a n'en Frederich*). Vostè no deu venir gayre sovint a n'aquesta part de París.

Frederich. Poch. Avuy he tingut precisió d'anar a casa d'un antiqüari... Que preparen algun viatge? Veig un indicador de ferro-carrils damunt de la taula...

Fanny. (*Reprimint la impresió*). En efecte, l'havíem consultat ab el meu marit... Dins pochs dies ha d'anar a informar al Var y volem aprofitarho pera fer una escapada d'enamorats a Monte Carlo...

Frederich. Per molts dies?

Fanny. No gayres. (*Se sent la remor d'un automóvil que entra en el pati. Fanny mira'l seu marit y en veu baixa li diu*): Es l'auto... Es un fet, que l'havíes encarregat pera les quatre.

Se sent l'avís de la trompeta del automóvil.

Frederich. Es l'auto que vé pera vostès?

Fanny. Si... Ha vingui un poch avans... però de tots modos ja es cosa de preparar-nos pera anar al Riz, Marcel...

Armaury. (*No comprenguent*). Al Ritz?

Fanny. (*Fentli signes d'inteligencia*). Si... que no ho recordes?... al the...

Armaury. Ah!... si... si... es veritat...

Fanny. (*Tement que Frederich notí que'l vestit d'Armaury no es aproposit*). No vols vestirte?

Armaury. Ab l'abrich ho dissimularé.

Fanny. Fens rahó.

Frederich. No vuy molestarlos més.

Fanny. No, quedis... Sortirem junts.

Armaury. (*Baix a Fanny.*) Ara es el moment de ferla conduir a casa seva, aprofitant l'auto... Dónam la clau!

Fanny. (*No contesta, y continua dirigintse a n'en Frederich*). Digui ahont ha d'anar que l'acompanyarem.

Frederich. No, moltes gracies; no's prenguio aquesta molestia... portem direccions oposades... jo me'n vaig a casa.

Fanny. (*Pren un paper de la taula*). No hi fa rès... l'acompanyarem. Permetim que demani al meu marit una aclaració respecte una frase que m'ha dictat...

Frederich. Fassi... li prego.

Fanny. (*En veu alta, allunyantse de Frederich, després d'haver pres de la taula alguns fulls de paper*). Es aquesta... La trovo un poch duptosa... (*Fanny mostra un paper a son marit, s'assegura ab la mirada de que Frederich está entretingut, mirant, discretament, les vistes d'un veroscop que hi ha damunt d'una taula, y llavors, ab gravetat, fent*

veure que llegeix el paper). Aquí tens la clau... Però escoltam be... Reflexiona l'importancia que té'l que jo te la dongui... Podría anar jo mateixa a obrirli la porta... y no obstant me quedo aquí... Faig lo que tu'm demanes, t'entrego la clau. (*Fanny'l mira fixament*). Reflexiona be; ets lliure... Obra segons te dicti la conciencia.

Li entrega la clau ab gest senzill.

Armaury. (*Baix, impàvit*) Dóna. (*Pren la clau*). Impideixli que s'acosti al finestral pera que no pugui véurela quan atravessi'l pati. (*Aixecant la veu*). Dintre un moment torno, Frederich. Vaig a posarme'l sombrero y sortirem junts.

Frederich. (*De lluny*) Està be, estimat amich.

Armaury surt ab naturalitat, sense àpressurarse, per l'esquerra.

ESCENA IV

FANNY *y* FREDERICH

Federich. (*Desseguida a Fanny*). Està convensuda de que la meva presencia no li ha cridat l'atenció? (*S'aixeca*).

Fanny. (*Bruscament*). Segui.

Federich. Per què?

Fanny. (*Se coloca de manera que pugui impedirli d'acostarse al finestral en cas de que tornès a aixecarse*). Rès d'important. . (*Duptant y ab aturdiment*). Quan vostè ha entrat m'entretenía mirant en el indicador quantes hores se passen en el tren pera arrivar a Monte-Carlo... Soch tant tonta per manejar els indicadors que may sè ahont soch...

Federich. No's molesti que jo puch dirli de memoria... Necessita sapiguerho exactament?

Fanny. (*Insistint pera ferlo sentar*). No es pas precisament el temps exacte lo que m' interessa sapiguer, sinó l'hora precisa de l'arrivada del tren de luxo a Monte-Carlo.

Federich. Es ben senzill. (*S'assenta y consulta l'indicador. Durant aquest temps, per la cara de Fanny's veu clarament que escolta minuciosament lo que passa a la casa. Federich va fullejant l'indicador.*) Veyam.. París... París-Lyon... Prompte ho trobarèm... Y que hi van a fer allí?... A descansar o a jugar?

Fanny. A jugar. Es cosa que atrau y apassiona'l joch.. Arriscar en una jugada, en un gest, deliberadament, perquè un ho vol aixís, una part de la nostre vida, de la nostre felitat!... Ah!... Son minuts terribles!

Federich. Ja'l tením aquí... *Midi*... a les dues a Cannes.. Donchs juguen molt fort?... Cannes... Niza...

Fanny. Extraordinariament!... No li ha passat may a vostè d'arriscar en un minut tot el seu capital de felicitat, y això ferho, instintivament, com qui exposa una cosa insignificant, quan en realitat tota la nostra vida depen potser d'aquell minut!...

Feberich. Aquí està... Monte-Carlo... a les sis deu. (*Aixecantse sonrient.*) Crech que faría molt bé de no anar a jugar perquè en les seves paraules s'hi endevina una petita sensació reveladora de la por de perdre.

Fa'l moviment de moures.

Fanny. (*Ab vivesa*). No's mogui encare... Tinch de dirli alguna cosa més... Oh! rès

d' important... De segur que no s'ha fixat en aquest anell que fa tres díes va regalarme'l meu marit... Veritat que es de bon gust?

Li allarga la mà.

Frederich. Molt hermós y montat ab molt *chich.*

Fanny. *(Interrompentlo).* Dispensi... Un moment. .

Fanny escolta. L'auto's mou.

Frederich. Què passa?

Fanny. No res. *(Nerviosa y procurant distraure l'atenció agita l'anell).* Li agrada la montura? Es un anell de reconciliació... un recort ben important, no es cert?

Se sent l'auto que se'n va. La trompeta sòna ja fora.

Frederich. Havien renyit?

Fanny. Una d'aquestes rabietes sense importancia. Coses dels que s'estimen!

Després d'haver marxat l'auto, dona un gran sospir, acompanyat d'una angoixa continuada.

Frederich. Que no sent be, senyora?

Fanny. Sento un xich de mal de cap... No se'n preocupi... es la migranya que moltes vegades me molesta. *(Fent un esfors).* Veritat que es una delicada atenció del meu marit?... La perla es molt bonica...

Frederich. Voldrà dir el brillant.

Fanny. Ah! si... que tonta soch!...

Pausa. Després crida, ab temor y ab veu insegura.

Espera. Després torna a cridar de nou, aixecant més la veu.

Marcel!...

Frederich. Vol que vagi a buscarlo?

Fanny. No, no... es inútil... ha dit que tornaría al moment... Ja vindrà...

Frederich. No vol res pera la seva dolencia?

Fanny. Ja passa... No obstant, fassi'l favor de tocar el botó que hi ha sobre la taula pera que pugi'l porter...

Frederich toca'l botó. Fanny queda com atreta per la porta del corredor, però s'agarra fortament a una cadira.

Es curiós; en aquest moment si volgués donar un pas no podría!...

Frederich. Però sentis, senyora... reposi... Estich desolat... vaig a avisar al porter.

Surt depressa y a la porta d'entrada ja trova al porter. Fanny que no s'ha mogut, agarrada a la cadira, al sentir la veu del porter, diu:

Fabià!...

El porter entra depressa, y Frederich, per discreció, no s'apressura a tencar la porta, quedantse uns moments al recibidor.

ESCENA V

FANNY, FREDERICH *y* FABIÁ

Entra'l porter.

Fanny. Fabià, fassi'l favor d'obrir aquella porta. *(Senyala la porta del corredor. Fabià l'obre).* Miri si hi ha dugues maletes al corredor.

Fabià surt un moment al corredor y torna a entrar.

Fabià. No hi son.

Fanny. (*Emocionadíssima, li fa signe de que s'acosti y li parla en veu baixa*). L'auto ha sortit, veritat?

Fabià. Sí, senyora.

Fanny. El senyor hi ha pujat?

Fabià. Sí, senyora. (*Pausa.*)

Fanny. (*Casi no gosa obrir els ulls*). L'acompanyaba un'altra persona, no es cert?

Espera la resposta ab el cap aixecat y'ls ulls closos.

Fabià. (*Molt baix*). Sí, senyora.

Fanny. (*L'aparta imperceptiblement ab el bras*). Està bé; ja pot anarsen! (*El porter surt per la porta del corredor. Frederich ha entrat. Quan queden sols, ella dona un crit desgarrat y tira la cadira en que estaba apoyada*). Ah! miserable! miserable!... Quina baixesa! Han fugit!... Era veritat!... La seva germana era aquí!

Frederich. (*Sobressaltat*). Era veritat? Lo del anònim?

Fanny. Sí, era cert... Han fugit!

Frederich. (*Indignat*). Y'ls ha deixat fugir!... Estaben a les nostres mans y no ha sapigut evitar que s'escapessin!... Això es una bojería!...

Fanny. Sí; estaben aquí y la meva presencia 'ls encobría. Al sorpèndrels vaig tancar ab la clau a la seva germana y aquesta clau, devant de vostè, l'he entregada al meu marit.

Frederich. Quina bojería!...

Precipitantse pera agafar el bastó y'l barret.

Fanny. Quin fàstich!... Es un malvat!... S' ho mereix tot... Dònguili'l càstich que's mereix; ja li abandono!

Frederich. No hi ha que perdre ni un moment. Es precís telegrafiar a tot arreu, pera ferlos detenir... Oh! quan els pobres papàs se n'enterin! Pobre d'ell si la ha perduda! Fassi lo que fassi no s'escaparà del meu càstich! (*Disposat a sortir, abans se gira vers Fanny*). Vol esser dels nostres?

Fanny. Ah! sí... Ab tota l'ànima.

Frederich. Donchs acompànyim!

Surten precipitadament.

TELÓ

ACTE III

L'escena a Londres dintre un saló del hotel-restaurant del Park a Greenwich. Pels grans finestrals del fondo's veu Londres, al lluny, entre la boyra. Taules, mobles estil inglés modern, plantes y tauletes pera pendre the. A l'esquerra porta d'entrada. A la dreta altra porta que fa joch ab l'anterior. Al mitj del saló un gran seti rodó ab respatller també rodó en el centre, tapissat de vellut.

ESCENA I

Armaury entra seguit de son Secretari y precedit per un Criat del hotel.

Criat. Aquest es el saló que vostè ha demanat per teléfono.

Armaury. Està be. Al moment que una o varies persones, no sé just les que vindràn, demani pel senyor Armaury, procuri ferles entrar aquí directament. Ho ha entés?

Criat. Perfectament El senyor no desitja res més?

Armaury. Res més

Surt el criat.

Secretari. No trova, estimat mestre, que es una imprudencia haver aceptat aquesta cita a Greenwich? No hauría sigut mes convenient tenirla al interior de Londres?

Armaury. Li asseguro que moralment venía obligat a acceptarla. Ja pot suposar, ben-

volgut amich, que no l'he fet venir de Paris pera parlar solsament de qüestions del bufet... Ara que ja som aquí y que no podem tornàrnosen enrera, ara que ja son inútils les reflexions que'm fassi, inclús en el cas de que hagi cregut oportú advertir a la meva adorada Dianeta, vuy parlarli, per fí, ab tota sinceritat.

Secretari. Es possible que pugui sospitar que jo hagi dit res a la senyoreta de Charance?

Armaury. Es que estich escarmentat... Sé lo que patírem pera escapar de Paris a causa de l'indiscreció d'una cambrera. Malgrat haver promés guardar el secret va tenir la debilitat de confiarlo al seu enamorat y aquest, pera evitar que ella se n'anés, va enviar anónims pera desfer la nostra combinació... Després de la fugida m'he tornat molt desconfiat... Perdoni que hagi esperat a que fóssim aquí pera esplicali'l motiu d'aquesta cita... que ab molt sentiment m'he vist obligat a ocultarla a la Dianeta!... Sentis... No podía negarmhi... Sab per què? Perque ahir vaig contestar als representants den Frederich de Charance que no volía desafiarme.

Secretari. Va provocarlo en terrirori estranger?

Armaury. Sí; però no vaig acceptar.

Secretari. Molt ben fet...

Armaury. Oh! això es dit molt aviat. Jo no puch desafiarme a causa d'aquesta criatura a qui idolatro. Ella necessita de la meva vida y en aquest moment m'està prohibit exposarla... Però es molt dur, ja ho sab vostè, cometre aquesta cobardía aparent, que, en el fons, es una forma d'energía. Al

negarme a bàtrem vaig donar lealment rahó de la meva manera de procedir... Ara'm demanen una cita y una esplicació, que de moment estava disposat a refusar, però que, per fí, he resolt donalshi, calculant que si'm negava a tot acabaríen per tenir el dret de crèurem cobart.

Secretari. La carta que van enviarli estava redactada d'una manera tant ambigua que ni menos sab qui's presentarà devant de vostè. Crèguim que fa una temeritat... Y si hagués sapigut que l'havíen desafiat, hauría procurat dissuadirlo d'acceptar aquesta cita... No crech pas en una emboscada; però es un fet que vostè no sab qui se li presentará...

Armaury. Amich meu, son possibles totes les hipótessis. Per la meva imaginació han desfilat totes, inclús les més perilloses... El pare, el germà, tots dos!...

Secretari. Creguim que s'ha d'estar previngut.

Armaury. Penso lo mateix y per aquest motiu li entregaré dues cartes.

Secretari. Com?.

Armaury. Prènguiles y no vulgui discutir... Suposo que'l meu interlocutor serà'l germà... Sigui qui sigui'l que's presenti, no crech que la nostra esplicació arribi a extrems dramátichs... Espero que la franquesa de la meva actitut present y la precipitació ab que vuy justificar la meva acció, acompanyat tot aixó de paraules sinceres y decissives, els apaciguará! No obstant, com vostè ha dit molt bé, hi ha que estar previngut... Escòltim bé... Si's presentés un moment desgraciat en que l'ira armés el bras d'un home... llavors, ab tota mena de

precaucions, entregarà aquesta carta a la Dianeta... (*El Secretari intenta parlar*). No, no, ni una paraula... déixim continuar. L'altra carta es pel meu notari... Aquesta l'enviarà mes tart...

Secretari. Espero que no tindré que cumplir una missió tant fúnebre y que dintre de poch podré entregarli les cartes en el hotel. Ab quin gust les cremarém.

S'obra la porta de la dreta y entra'l Reverent Roux.

ESCENA II

Els mateixos, el reverent ROUX

Roux. (*Presentantse ell mateix*). El reverent Roux.

Armaury. Vostè aquí? Ja recordo haverlo vist alguna vegada a casa'l duch de Charance... Ha vingut sol?

Roux. D'això no se'n preocupi. Lo que puch dir es que jo soch qui li ha demanat l'entrevista.

Armaury. Està bé; estich a la seva disposició. (*Estrenyent la mà al Secretari y parlantli baix y somrient*). Volía que vostè estigués aquí fins que s'obrís aquesta porta pera que hi hagués un testimoni. Suposo que ara ja estarà més tranquil. Dintre de poch ens veurem.

Surt el secretari. Quedne sols Armaury y Roux.

ESCENA III

ROUX *y* ARMAURY

Armaury. Confesso que no m'esperaba tro-

varme ab vostè, però desde'l moment que l'envien ells, estich disposat a escoltarlo.

Roux. Donchs no li ha d'estrenyar la meva presencia tenint en compte'ls llassos que'm lliguen ab la familia Charance! He de confessarli que aprobo com a sacerdot que ahir refusés resoldre la qüesttò per medi d'un desafío. La desolada familia a qui represento en aquest moment també aeepta, ara, aquest criteri contrari a la violencia. No vegi en mi al sacerdot, sinò al amich més abnegat, més independent y més serè que 'ls Charance hagin pogut escullir entre les seves relacions.

Armaury. Perdoni... una pregunta... Com s'explica la seva presencia a Londres? Jo'm creya que tindría d'enténdrem ab el fill del senyor Charance y fins pensava que'l duch l'acompanyava; però la presencia de vostè 'm fa suposar...

Roux. No se'n preocupi d'això. L'han seguit y l'han trovat; no l'importi qui hagi sigut. Els senyors de Charance m'han suplicat que'ls acompanyés y jo ho he deixat tot pera aprofitar l'ocasió de servirlos .. Jo crech fermament, senyor Armaury, que quan li haurè parlat no persistirà en la seva resolució...

Armaury. Y què es lo que li fa suposar?

Roux. El sofriment, senyor Armaury, el sofriment!... Oh! no temi que m'ocupi de lo que no es de la meva incumbencia, no cregui que ni un moment fassi alussió a la seva esposa... He vingut exclusivament a representar els interessos. . (*Estranyesa d' Armaury*). Millor dit, les engunies d'una familia a qui vostè ha causat una aflicció que no pot imaginarse... Si se l'imaginés ja

'l seu cor tindría ara un d'aquells moviments expontanis de reparació... La major part de les accions nefastes que realisem son degudes a que no calculem les conseqüencies; però quan ens serenem tot nostre ser s'emociona y bé la retractació... Encare hi som a temps, si fa cas de les meves sùpliques... Torni aqueixa desgraciada criatura als seus pares abans de que se n'enteri la gent y vingui l'escàndol... L'anada de vostè a Anglaterra pot explicarse per qüestions professionals... Es precís ferho, senyor Armaury... Si vostè's dongués compte de l'intensitat del dolor d'aqueixa familia de segur que tindría pietat... La pobre Duquesa, que tant estimava a la seva filla, es un cos sense ànima... Consideri que fereix l'honra d'una familia que estaba tant orgullosa de son nom! Es una gran desgracia!... El pobre pare està aniquilat pel dolor! Oh ja se que no trovo més que paraules vulgars pera explicar aqueix horrible quadro familiar!... Sería precís que vostè volgués veure la cosa!... Díguim que va fugir impulsat per un moviment instintiu, en un d'aquest moments tràgichs que pateixen a vegades els homes més inteligents y més rectes... atrets per una mena de bellesa ubaga del mal... Però pensi que hi ha una bellesa lluminosa que vé del renunciament y que, ja ho veurà, produeix una emoció molt dolsa, molt pura, molt gran... perque vostè'ls hi entregarà la filla, ¿no es cert? Jo'l conjuro a ferho en nom de la seva aflicció. Te'l deber de ferho, senyor Armaury.

Armaury. Vostè, en conciencia, té la seguretat de que faig una baixesa sino accedeixo a lo que'm proposa! Donchs jo crech tot lo

contrari; jo estich convensut de que sería un miserable si entregrés aqueixa criatura.

Roux. Un miserable?

Armaury. Absolutament. Oh! no vuy discutir la meva falta; admetem que he obrat abominablement! .. No tinch cap empenyo en volguer justificar al home que empés per una afecció no ha complert ab son deber, ni tampoch vuy proclamar la llibertat de les passions... La meva escusa es que he estimat, però no passa d'esser una escusa. Ara la falta es irreparable; devant nostre no tenim més que les seves conseqüencies. Desde ara he contret nous debers, m'he creat una responsabilitat envers aquesta criatura; he de cuidarme d'una ànima y d' un destí ben fràgils per cert! Si fugís d' aquesta responsabilitat llavors si que sería un home baix, un hipócrita! Sí; en nom del mateix principi que vosté consagra y glorifica al altar, del que fa que dos sers estimantse aceptin les conseqüencies d'un lligament que té quelcom de sagrat, en nom d'aquest mateix principi, reconech que no tinch el dret de tornar a sa vida passada a un ser que no està en situació de resignarse a viurela... Ara estich encarregat de la custodia d'un cor y d'un cervell que jo he animat y que tinch la convicció de que necessiten de mí. Si no estigués convensut de aixó la cosa cambiaría d'aspecte y sabría renunciar a la meva passió... Però's tracta d' un amor mútuo, que vostè trovarà abominable, y que pera mi té una grandesa inmensa... Per aquets motius estich disposat a defensar a la pobre Diana contra tots, fins que la veuré alegre, felís y lliure de perills. En un mot: vuy salvarla; no pèrdrela! Y declaro, en conciencia, que fentho aixís obro

com un home honrat. Jo també puchdir que es una qüestió de deber!... Vostè en nom d'una moral que'l cega y en la que té fé absoluta, m'exigiría senzillament, una infamia .. perque sería una infamia retornalshi aqueixa pobre criatura.

Roux. Ens separa a vostè y a mi un mon d' idees y de conviccions!... No vuy discutir, però déixim fer constar que ab la seva moral aniríem diet a la disolució de la Societat.

Armaury. O al comensament de l'amor.

Roux. Es precís viure ab son temps... No som pas la gent del pervindre, y per lo tant hem de somètrens a les costums d'avuy, a lo que ordenen els còdichs... (*Sonrient*). senyor advocat...

Armaury. Comprench la seva alussió; però lo que trovo extraordinari es que vostè parli com un dels representants de la societat! No li càpigua dubte que vostè està més en descobert ab la societat que jo, que, al cap y a la fí, no he fet més que seguir la lley de l'amor, mentres que vostè l'ha renegada, que es molt pitjor.

Roux. S'equivoca. El meu celibat no'm deixa en descobert ab la societat perque al menos no perjudica a ningú.

Armaury. Ja veig que es un individualista encarnisat! Però encare que's presenti com inesperat defensor de la vida moderna, suposo que no voldrà pretendre seriament que la societat ha armonisat les coses del amor y que vivim en el millor dels mons... Fixis no més en el meu cas de seductor... Jo vuy sofrir els rigors de la meva conciencia y fins d'això volen privarme. Morí aqueixa joveneta abans que'ls principis!

No, no, cregui en la competencia que m'ha donat l'estudi dels còdichs... La societat no ha trovat la solució del amor.

Roux. L'ha trobada la religió.

Armaury. Tampoch, perque la religió ha posat el pecat com a fonament del amor, y això es una falta imperdonable, de conseqüencies incalculables... A causa d'ella nosaltres no'ns comprenem en aquest moment, fins al punt de que vosté considera com baixesa lo que jo crech que es la meva fortalesa...

Roux. Quina gran fortalesa, aixecada demunt de desastres y ruines! Es la fortalesa del més petit esfors.

Armaury. Quina equivocació! Precisament jo'm poso al costat de les més grans ruines. Vostè m'ha parlat d'altres ruines... les d' aqueixa familia desolada... Donchs bé, això no son més que ruines d'amor propi, ofenses a convencions respectables... Es natural que estiguin molt afectats, però ells sols perdràn a la seva filla si volen... Sofriràn ferides mentals que dependeix d'ells el dominarles... Aquest dolor no es rès comparat ab el que sentiría aqueixa pobre criatura si jo l'abandonès... Li repeteixo que es precís que'm posi al costat de les més grans ruines.

Roux. (*Que ja fa alguns moments que ha de fer erforsos pera contenirse*). Les més grans?... Havía promés que no pronunciaría'l nom de la senyora Armaury...

Armaury. (*S'assenta ab tristesa devant l'evocació del nom pronunciat; sa veu ha cambiat*). Sí: pobre Fanny!... Aquest es el sol desastre, gran, inmens, produit per la forsa destructora del amor, que també té aquest

costat tant miserable! Lo que es veritat per un amor ho es també per l'altre... Les meves dugues afeccions estàn sobre la balansa... Quina balansa més terrible! Es horrorós tenirse que conformar ab la decisió del platet que s'inclina més. (*Fent un esfors*). Però permètim que li digui que jo soch l'únich que pot apreciar la magnitut de les dues catàstrofes entre les quals me veig precisat a escullir.,. Jo conech a fons a la meva esposa; es enèrgica, coratjosa...

Roux. Oh!

Armaury. Y pot ben creure que jo no hi especulo pas ab això; sería innoble! No faig més que comparar els dos desastres: la meva esposa sofrirà molt, peró viurà! .. Mentres que l'altra ab son amor que comensa, desconeguent totes les insidies de la vida!... Oh! no!... Els meus verdaders debers me criden a son costat. (*Dona un cop ab el puny sobre la taula com si volgués fer reviure per última vegada sa determinació*) Vosté no ho creu aixis. Els independents estem en minoría y es natural que'ls actes de més probitat semblin bogeríes o crims als ulls dels que no hi estàn iniciats.

Roux. Aquesta minoría vol lo impossible y no exercirà may cap influencia. Afortunadament!... Es inùtil que vulgui portarme a una discusió eloqüent perque m'he proposat no sortirme de la simplicitat.

Armaury. No, reverent, no tinguem vergonya de nosaltres; aquí no hem de fer ni oratoria de pulpit ni de foro. Podríem ferho, en efecte, perque som antichs adversaris que'ns hem trovat desde'l principi del mon... Jo he representat el lliure pensament... vosté la fé... pero aqui hem d'ab-

dicar. (*Ab senzillesa*). Perque no som més que missioners d'ànimes que tenim de defensar.

Roux. (*Agafant el sombrero després d'un moment de distracció*). Ja veig que parlant en nom dels interessos dels que jo estimo, he fracassat... Pot ser altres seràn mès afortunats.

Armaury. Quina hermosa paraula ha pronunciat!... Els interessos dels que un estimal... Oh!... (*Fa un sospir llarch y després ab cert tremolor en la veu*). Separemnos, reverent... Aquest amor que'm domina, vostè no'l coneix ni'l coneixerà may. No intenti judicar una cosa de la que vosté ha renegat y quina bellesa li es totalment tancada.

Roux. El meu amor es més gran, més enlairat y brilla en plena llum.

Armaury. Ni una paraula més, reverent. Cada hu que's quedi ab la seva concepció divina o humana del amor... Això son conviccions fermes. Contesti a n'aquesta familia que'm quedo ab la meva presa!

Roux. (*Després d'una pausa*). No'm resta més que comunicar el meu fracàs a la familia Charance. Confesso que no m'havía fet cap ilusió respecte les meves gestions y que he vingut obehint a un prech. Vostè al dir que no era jo l'indicat pera parlar d'aquest assumpte, ha demanat, sense donarsen compte, l'intervenció d'altra persona que es precís que fassi sentir la seva veu... Permètim que devant d'ella'm retiri...

Armaury. (*Inquiet*). A qui fa alusió?

Roux. (*Obrint la porta de la dreta*). A la persona que espera en el corredor que li fassi

un signe pera entrar... A les seves ordres... (*Fent gest de saludar, se para un moment al peu de la porta. Després deixa passar a la senyora Armaury.*) Entri, senyora!... Li desitjo millor fortuna que la meva.

Surt.

ESCENA IV

ARMAURY, FANNY

Fanny. Bon dia, Marcel.

Armaury. Tu també!... Pobra Fanny!...

Fanny. (*Emocionada*). Me pensaba sentirme més forta devant teu... Estich molt emocionada...

Armaury. Ho comprench; jo també sento una gran emoció. (*Estàn un moment sense poguerse dir res, com si tinguessin un nús a la gorja, ni lluny ni aprop l'un de l'altre.*) Ja que no'ns donem les mans... assental allí. (*Li senyala, dolsament, el seti rodó del centre del saló. Fanny s'assenta. Pausa*).

Fanny. No m'esperabes. De segur que estaràs pensantque som molts els que't perseguím.

Armaury. Oh! el calcul es fàcil de fer... però t'asseguro que'ls altres no'm preocupen... Solsament tu m'interesses...

Fanny. Ho dubto. (*S aixeca el vel. Els dos se miren*). No creguis que vingui a ferte una escena de plors... Ja sabs que no es cosa que s'avingui ab el meu temperament. Oh, al primer moment, després de la teva fugida, sense cap mirament ni delicadesa, sentí l'impuls de venjarme y fins vaig juntarme ab ells pera conseguirla... Però durant el viatje he reflexionat y he conseguit calmarme. Els altres creuen que ara estich

als teus peus suplicante, fente una escena, però ja no estich ni per llàgrimes ni per violencies... No vuy donarte l'espetacle de les meves angunies. Les quatre parets d'una cambra solitaria serveixen millor pel cas,

Armaury. Ja ho sabía que no eres capàs de cometre baixeses ni humiliacions ni en els moments de major sofriment

Fanny. (*Somrient ab tristesa*). Estich plena de bones qualitats, veritat? Ja pots dirho!

Armaury. Sí; ho estich pensant y n'estich convensut.

Fanny. Donchs es ben abominable lo que penses! Creus que tinch totes les bones qualitats y no obstant no m'estimes ni poch ni molt!

Armaury. Ah! Fanny, si m'atrevís a explicarme, diría ab tota sinceritat...

Fanny. (*Ab vivesa*). Que m'estimes? Donchs no ho diguis perque no es veritat. No obstant, malgrat tot, me tens certa afecció... Ja veus fins ahont arribo? Qui sab si en certs moments de la teva vida has sentit entendriment vers la meva persona!...

Armaury. Ah! sí... un entendriment inmens una simpatía constant...

Fanny. Es possible! Però no m'has estimat may, no m'has estimat may... (*Ab indecisió*) físicament... No protestis!... Son coses que un no s'atreveix a dirseles durant quinze anys, per no sofrir una humiliació de un sentiment fàcil de compendre, peró ara, ja no hi perdo rès al confessarm'ho!... Tu vas fer un matrimoni de rahó, y, en cambi, jo t'he estimat sempre ab tota l'ánima. Tu has sigut desde'l primer dia com el meu ídol a qui he adorat com un sér superior... (*Exte-*

nent el bras vers ell, com fentli un càrrech). Això no ho dubtes...

Armaury. T'he escoltat com qui escolta la seva sentencia! (*Tot d'un cop ab energía*). Y no obstant això no es veritat perque t'he estimat y persisteixo en estimarte.

Fanny. (*Ab vehemencia*). Però no protestis, desgraciat, perque precisament es lo que'm salva! Que no veus que si no vingués preparada per molts anys d'inquietuts aquesta ruptura d'ara 'm costaría la vida! No hauría pogut soportarla. Però, gracies a n'això, devant la meva desgracia, m'he trovat mès forta de lo que m'esperaba... Es per no haverme estimat que jo puch trovarme aquí y que podem parlar sense violencia. Si no fos aixis tindría que dirte coses terribles... (*Els ulls les diuen ab la seva expressió*)...que puch ofegar en la boca, malgrat el desitj que tenen de sortirne! Y si tu m'estimessis, per poch que fos, creus que fora possible que jo estigués aquí sense que m'haguessis cobert d'injuries o apretat entre tos brassos!

Armaury. No es que me'n faltin les ganes... però m'esforso en conservar la calma, ab tota l'energía que tu coneixes, perqne temo l'esclat de les nostres sensibilitats... Si no fos això...

Fa un moviment vers ella.

Fanny. (*Se aixeca al notarho, fent un moviment de pudor ferit*). Oh! consti que no reclamo! Ja'm coneixes y sabs que'm fan horror les lamentacions. Per lo tant no pensis que fassi com tantes altres... Jo no'm passaré la vida explicant la meva desgracia y les teves baixeses: faré dignament vida de viuda.

Armaury. Decididament, Fanny, ets un sér escullit que't mereixes molt més que lo que jo t'he donat; tú eres digne de tota mena de felicitats. Devant teu me veig obligat a callar perque m'he proposat evitar una explicació detallada que no'ns portaría a res de bó... T'asseguro que si no fos això trovaría altres paraules y guardaría altra actitut que la que ara sostinch per forsa... com obehint a una consigna.

Fanny. No't molestis que ja les endevino totes les teves paraules! Escuses: la fatalitat, el no tenir fills... Fas be de suprimir aquesta mena d'oracions fúnebres... Precisem... *(Torna a sentarse).* He acompanyat a n'aqueixa gent pera ferte una pregunta... Estigues tranquil que solzament tindràs que contestar si o no. Ja suposo quina serà la teva resposta, però vuy sentírtela pronunciar... Després que m'hagis contestat, jo't juro que me'n tornaré ab la mateixa senzillesa que he vingut.

Armaury. Donchs parla.

Fanny, *(titubejant un moment).* La pregunta es difícil de fer... Procuraré dirtho ab paraules cobertes y ja m'entendrás... Tens la impresió de que això serà per la vida? Creus que sigui una d'aquestes passions que'ns absorveixen tota la existencia...

Fanny, que ha dit les últimes paraules com no poguentli sortir de la boca, espera la resposta mirantlo ab ansietat. Pausa llarga.

Armaury. *(Està sentat al costat d'una taula, tapantse ab una mà la cara, mentres ab l'altra, maquinalment, acaricia la fusta d'aquella).* Lo que preguntes no pot contestarse!

Com es possible? Es tan llarga la vida... (*Parla lentament, ab pena y molt baix*). Ademés, estant en un moment en que'l meu esperit se sent tant trastornat que'm fa sacrificar les afeccion més estimades...

Fanny. (*Depressa, aclucant el ulls*). Sí, sí, no t'allarguis més .. comprés... Ja m'ho esperaba .. Ha sigut no més que una formalitat... Quan un home ponderat com tú pren semblant resolució, y passa per sobre de tot, no hi ha res a fer!... S'ha acabat!... (*Continúa sentada, però'l cos queda com mitg doblegat per l'angoixa. Després ab un moviment pausat y fatigós de les espatlles y de la mà, s'arregla l'abrich y s'aixeca ab senzillesa, moventse ab pas insegur*) Ara vaig a demanarte una cosa, no més una, però que la necessito molt. (*Tremolant*). La vida es tant tonta que a lo millor podem ésser víctimes del accident més estùpit... una enfermetat .. mil coses... Tú ja passes dels quaranta anys... ella encare es molt jove... dintre alguns anys... quí sab... pot venir un desacort... en fí, si aixó's presentés y tinguessiu que separarvos... (*Depressa com sacudida per la desesperació*). Solzament te demano que m'asseguris que tornarás ab mí.

Armaury. (*Estranyat de moment, la mira y després eis ulls se li mullen*). T'ho asseguro de tot cor, Fanny!... T'ho asseguro pel meu remordiment y per la nostra vella afecció!

Pausa.

Fanny. Ara serà precís que jo visqui d'aquesta petita promesa!... Sense ella estaría perduda, no podría passar el pont del dolor, ho veuría tot negre devant meu y acabaría

per morirme... Mentres que aixís, ab l'idea de que tornarem a vèurens un día o altre... perque es fatal... es segur... que'ns trovarem, jo tindré valor pera esperar el pervindre fentme l'ilusió de que passarém la vellesa junts, del mateix modo que vàrem passar un temps dè la joventut, y que podré estrènyer les teves mans abans d'empendre el viatge definitiu... Això farà que no m'abandoni y que'm cuidi pera que quant tornèm a viure junts puguis trovarme encare un poch semblant a lo que era.

Armaury. *(Plora y amaga'l cap entre les mans).* Fanny, lo que estàs dihent es inmens.

Fanny. No diguis ni un mot de conmiseració si vols que no'm faltin les forses pera anarmen! Y Deu sab les que necessitarè .. Procurarè imaginarme... què sé jo... que te n'has anat a fer un gran viatje... Hi ha moltes dones que poden soportar l'ausencia, pensant ab l'idea del retorn... Has fet bé de parlarme ab tota franquesa. Aixís no's pert el temps en quimeres y desesperos que acaben per ferte embojir!... Avuy ja he comensat a provar el meu nou sistema de vida. Aquest dematí m'he dit: «Ja que soch a Londres, aprofitemho...» Y me n'he anat a visitar la National Gallery, Wetsminster, els museus... y he pocurat entussiasmarme ab les obres artístiques!... Però creu que no era fàcil... He pensat en els viatges, però també he pensat ab l'angoixa que passaré quan al arrivar a lloch no podré enviarte'l telegrama carinyós que abans te dirigía...

Armaury. Si no més t'havíes proposat pronunciar paraules emocionants, d'aquelles

que traspassen l'ànima, t'asseguro, Fanny, que ho has conseguit per complert! Ja sé que es poch lo que vaig a dirte, ple d' emoció: Jo no puch ni dech modificar la marxa dels aconteixements, però si qualsevol día's presentés algún dels imprevistos que tu has enumerat, que son més forts que la nostre voluntat, llavors t'asseguro, Fanny, que'm faltaría temps pera buscarte.

Fanny. Veus com ha sigut aprofitós que vinguès! Els altres están allà fora esperant y ab seguretat que creuen que en aquets moments ens estém dirigint la sèrie d'insults naturals en semblants situacions... Donchs no, entre nosaltres no hi ha hagut aproximació, però si una mena de complicitat pel pervindre que pot esser beneficiosa pels dos. (*Ab febre*). Sí, si, surto d'aquí ab menos negrors al esperit, ab el cor més confortat...

Armaury. (*Esclatant en plors y corrent vers ella*) Fanny! Fanny!... Jo no puch més...

Fanny. (*Interrompentlo ab dignitat y gran domini de si mateixa*). No, per Deu! rès d' això!... Ja veig que desitjes abrassarme... n'estich segura, però no ho fassis, t'ho suplico... No fem tonteríes! Hem de sapiguer privarnos del bes de despedida!... Aprofitém aquest moment lluminòs pera separarnos... No diguis ni una paraula més; hi sobraría. Estiguém satisfets de que no'ns ha escapat ni una paraula de rancunia... Ara, ja veuràs si'm sentiré forta!... Ab aquesta petita esperansa tindrè paciencia pera esperar valerosament...

S'acosta a la paret pera tocar el timbre.

Armaury. Què fas?

Fanny. Vaig a prevenir al pare y fill Charance, que esperen en el saló'l resultat de la nostra entrevista. Els hi dire que te n' has anat. Pots sortir per aquella porta y aixís no'ls trovaràs. Vèsten; jo m'encarrego de deixar les coses al seu punt... Ara ja pots deixarme... sense por. *(Fanny aixeca'l cap energicament, ahont hi brillen llàgrimes al mateix temps que hi palpita un somriure lluminós).* A reveure, Marcel... El dia que vulguis... per lluny que sigui.,. jo t'esperarèl. . Ves, amich, vesl...

Queda dreta, sense mirarlo, co transfigurada per l'esfors, ab els brassos extesos, presa d'un desespero resplandent. Ell surt bruscament, casi corrent, com qui va a plorar fora. Una vegada sola, inmòvil, les faccions van reprenent l'expressió ordinaria de la vida y la tristesa repren la seva linea habitual.

Un Criat. (*Entrant*). La senyora mana alguna cosa?

Fanny. Digui als dos senyors que esperen en el saló que fassin el favor de venir.

Al quedarse sola procura dominarse.

ESCENA V

FANNY, DUCH DE CHARANCE, FREDERICH DE CHARANCE

Duch. Se n'ha anat?

Fanny. (*Ab senzillesa*). Sí; ara mateix.

Duch. Y donchs?

Fanny. Que es inùtil tot lo que's fassi...

Duch. Aixís ho creu?

Frederich. Però díguins lo què ha passat... Vostè li haurà parlat molt de nosoltres?

Fanny. Ja ho crech que sí!... no he fet altra cosa... M'ha respost que tot li es igual y ademés que no vol desafiarse.

Frederich. Ah!

Fanny. Ja estém enterats de lo que volíem sapiguer... Ara jo crech que lo millor que podem fer es retornar a Paris lo mes prompte possible!

Duch. Es la seva opinió?

Fanny. Que hi volen fer aquí? Ja ho hem apurat tot. Si continuem seguint a la parella fugitiva prompte la cosa pendrà aires de *vaudeville*... Amichs meus, no hi ha més remey que tornarsen a casa, traure'l partit que poguem de lo irremediable y fer lo possible perque al menos no's burlin de nosaltres.

Duch. Senyora, no crech que ningú pugui riures d'un pare que's defensa desesperadament. Veig que vostè's resigna ab facilitat! Ben mirat pera vostè la qüestió es menos complicada que pera nosaltres...

Frederich. Perque...

Duch. (*Imposantli silenci*). Un moment, Frederich... Ahir, senyora, no tenía pas aquesta sang freda pera aconsellarnos resignació.

Fanny. No la tenía perque ahir encare no estaba persuadida de que la cosa era irreparable y ara he tocat l'impossibilitat ab les meves propies mans.

Duch. Precisament, senyora, desitjava arrivar a n'aquest punt. En mitj del desastre no més persegueixo que'l nostre honor se'n ressenti lo menos possible. Vuy proposarli una solució legal, amigable...

Fanny. No'l comprench.

Duch. Es ben senzill. Ja que vostè abandona la partida y renuncia a tota esperansa, legalisem socialment la situació... Divorciis! L'unió del seductor ab la meva filla, encare que sería una cosa molt dolorosa pera nosaltres, salvaría, en part, l'honra de la familia.

Frederich. Ho trovo molt encertat.

Fanny. Sab que vostè té bones pensades! De modo que jo he de fer el sacrifici per complert?

Frederich. Però si fa un moment que parlava de renunciarhi!...

Fanny. Renunciarhi sí; però no divorciarme a benefici de la seva germana! Això ni menos ho pensin! Son coses que's llegeixen en les noveles... Contribuir a la felicitat de la que me l'ha pres...

Duch. Oh! la felicitat!...

Fanny. ...arribar fins a semblant abnegació, no; sería una imbecilitat... Sé sofrir, resignarme... però'l meu cor no arriva a n'aquestes sublimitats!...

Duch. No'n parlem més... Jo feya aquesta proposició com últim recurs!

Frederich. (*Insistint*). Pera evitar violencies...

Fanny. (*Excitada*). May! may!... es inutil insistir... y quan jo dich una cosa sé sostenirla!

Frederich. (*Aixecantse enrabiat*). Donchs ja que no hi ha reparació possible... està bé! Ja sé lo que'm toca fer!

Fanny. Com?

Frederich. Que desde'l moment que aquest

malvat se nega a donar la cara, jo't juro, papà, que tindrem la reparació desitjada y que'l nostre honor serà venjat!...

Fanny. Què vol dir ab això? Expliquis...

Duch. Calma, Frederich. Anemsen que ja no hi tením rès que fer aquí...

Fanny. No's creguin que'ls deixi marxar sense que'm donguin una explicaeió de la paraula imprudent que han deixat anar.

Duch. *(Irònich).* Veig que ara'l defensa ab molt calor!...

Frederich. Senyora, jo no he dit quines son les meves intencions.

Fanny. No, no ho ha dit; ho ha cridat... Ja'l conech; es un cap calent y quan s'excita es capás de tot. Procuri, senyor Duch, exhortar a son fill pera que's calmi. Vostè recordarà tant be com jo que no fa molt temps en el Jockey-Club van tenir que tràureli de les mans a un jugador a qui estava a punt d'ofegar,

Frederich. Senyora, vostè no sab lo que's diu! Llavors tenía la rahó, com la tinch ara volguent castigar una falta molt mès grave.

Duch. El meu fill fa com jo, té molt arrelat el sentiment del honor,

Fanny. Ja n'hi ha prou de tant honor... El vostre honor! El vostre honor! La seva falta! Son crim!... Sembla qne no més sigui'l meu marit el culpable!... Crech que ja sería hora de que parléssim un poch de la seva filla... Tots estem plorant la seva desgracia com si's tractés d'un dol nacional!... Donchs, encare que sigui menor d'edat, estiguin segurs de que ningú poseeix una dòna sense son consentiment...

Duch. Senyora, no's pot tolerar que parli en aquesta forma.

Frederich. La meva germana era de les noyes més respectables y respectades.

Fanny. Paraules! paraules!... Però això no priva que jo hagi vist com a Dinard varies vegades ella se li acostaba en excés. Era escandalós!

Duch. Senyora, li repetcixo que'l seu llenguatje no pot tolerarse.

Fanny. Tant se val que ho toleri com no: estich disposada a donar sortida a tot lo que m'oprimeix el cor, sino esclataría. Recordi aquelles famoses cartes de l'ignocenta! Veritat que eren candoroses? Que sab si en tot aquest enredo 'l meu marit ha desempenyat la part d'ingénuo. Es ella que'ns ha fet desgraciats a tots... No més faltaría que ara jo'm divorciés pera donarli gust!...

Duch. Senyora, jo no li he demanat rès; es vostè que interpreta malament les meves paraules... y en tot cas, no puch permetre que fassi certs judicis sobre la meva familia...

Fanny. Ni may que l'hagués coneguda! Jo no hauría perdut la meva felicitat! Pera mi es execrable la seva familia!

Duch. Senyora, vostè no sab lo que's diu; la desesperació la té pertorbada. . Jo'm creya que'ls tres havíem vingut com amichs ..

Fanny. Bonica amistat la seva! Encare sento a les meves orelles aquell tò insultant empleat pera comunicarme brutalment el meu desastre... Ademés, durant el viatge. m'han humillat, fentme sangnar el cor, y ara sembla que volen encarnissarse ab les ruines de la meva felicitat...

Duch. Aném, Frederich, que aquí no hi teníim rès que fer...

Frederich. Es cert, papà. Ara ja sé quina es la meva obligació!...

Fanny. Sí, sí; ja poden anarsen tots... Però li previnch (*dirigintse a Frederich*) que si per desgracia s'atreveix a tocarli solsament un dels seus cabells, ens veurem les cares!

Frederich. Faré lo que'm semblí!...

Duch. (*Emportantsel*). Anem, Frederich.

Fanny. No s'hi atriveixi!

Frederich. Repeteixo que faré lo que'm sembli! Ja ho veurà!

Fanny. (*Desde la porta*). No s'hi atreveixi!

Desde la porta, excitadíssima, 'ls amenassa; després se gira, com espantada de lo que acaba de dir, y ab els brassos extesos vers l'altra porta, continua desesperadament parlant alt al testimoni ausent.

Ah! si m'haguessis sentit!... si haguessis sentit lo que acabo de dir, Marcel!

Extenuada's deixa caure en el seti del mitj del saló.

TELÓ

ACTE IV

Salonet proper a una cambra del Savoy-Hotel. A la dreta porta que comunica ab la cambra. A l'esquerra la porta d'entrada. En el fons se veu el quarto de bany. Al mitj del salonet una chaise longue. *Al aixecarse'l teló la cambrera, Lucy, prepara'l bany, Se sent soroll d'aigua que cau a la banyera.*

ESCENA I.

DIANA, LUCY

Lucy. Ja està preparat. Vol l'aigua molt calenta, senyora?

Diana. No.

Lucy. *(Sortint del cuarto de bany.)* Donchs ja està bé.

Diana. Suposo que no s'haurà olvidat la llantieta com la nit passada que vaig vèurem obligada a dormir ab llum elèctrica.

Lucy. Ja està allí preparada. La senyora farà'l favor de dirme a quina part de la cambra vol que la posi.

Diana. De moment no ho sé. Deixila que ja la colocaré ahont me sembli.

Lucy. La senyora vol que l'ajudi a despullarse?

Diana. No, gracies. Vàgissen a dormir... Es molt tart.

Lucy. Aquí té les sabatilles.

S'acosta a Diana, que estarà estirada en la *chaise longue*, y li posa les sabatilles. Avans d'anarsen, senyalant una gran cantitat d'hortensies disseminades per l'habitació

Vol que m'emporti les flors?

Diana. Pot deixarles, no hi ha cuidado... lès hortensies no fan olor.

Lncy. Que'ls senyors descansin... Molt bona nit.

Surt.

ESCENA II

DIANA, ARMAURY

Diana. (*Acostantse a Armaury y abrassantlo tendrament*). Fas mala cara; estàs pàlit, preocupat... Jo't dono molts mals de cap!

Besantli ella les mans.

Armaury. (*Prenentli les seves, delicadament*). No diguis això, estimada meva! Es natural que trovem aquets entrebanchs en el nostre camí... Ja'ls apartaré.

Diana. Quina hora deu esser?

Armaury. (*Mirantse el rellotge*) Prop la una. Ves a pendre'l bany.

Diana. Al moment.

Armaury. No't molesta pas que fumi?

Diana. Tot lo contrari.

Armaury. Demà, a primera hora, iré a parlar ab un advocat inglés pera sapiguer fixament la nostra situació legal...

Diana. (*Interrompentlo*). No, no, de cap manera... no vuy que surtis demà... Tinch por... Promèetm que no surtiràs en tot el dia.

Armaury. Peró no siguis criatura... No hi ha rès a témer... Sortiré molt aviat y retornaré lo més prompte possible.

Diana. Dónam el gust d'obehirme. Tinch por den Frederich. M'he proposat que no vagis ni al restaurant... Ens serviràn aquí... Que no't troves be aquí, entre'ls meus brassos?

Li posa'ls brassos al coll.

Armaury. Que vols millor recompensa que'l teu amor? Te una frescor y un encant de joventut! Lo que temo es que't puguis desilusionar, Diana. Potser te n'havíes format un'altre idea del amor?...

Diana. Oh! no, Marcel! L'amor!... l'amor!... Quin prodigi!...

Armaury. Sí, però no hem d'olvidar que darrera d'aquesta paraula esplendorosa s'hi amaga pera nosaltres una lluita que no podem deixar d'acceptar.

Diana. Ningú'ns farà cap mal .. Triomfarém ..

Armaury. Es precís triomfar! Dintre un parell de dies procurarem evaporarnos envers Escocia o altre punt que'ns convingui. No't sembla?

Diana. Que'n farem de cambiar? Si han de seguirnos y molestarnos, tant se val que ho fassin aquí que a un altre punt!... Jo m'hi trova be en aquest Hotell... hi ets tu y pera mi ja hi es tot... Lo que demano es que duri...

Armaury. No parlis aixís, Dianeta... Darrera de les teves paraules y de ton sonriure hi trova una ombra de tristesa...

Diana. Qué dius ara!... Precisament me sento felís y t'estich agrahidíssima per tot lo

que fas... No temis que vegis may llàgrimes en els meus ulls!... Si algú está trist, no soch jo, sino tu... Ja t'ho faré notar.

Armaury. Tant diràs que acabaré per confessar que, en el fons, tinch confiansa en el nostre pervindre.

Diana. Donchs a què venen aquets amohinos?

Armaury. No'n parlem mes. Sabs de lo que estich molestat? De que'l porter ahir me prengués per ton pare,..

Diana. No val la pena... Vaig a pendre'l bany.

Armaury. Sí, enllesteix...

Diana va al cuarto de bany. Se sent remor d'aigua. Durant aquest temps, Armaury pren un cigarret y's queda apoyant el cap entre les mans. Diana canta a mitja veu y de tant en lant mira. Després s'acosta, poch a poch, per darrera, a Armaury.

Diana. Veritat que pateixes?

Armaury. T'asseguro que no.

Diana. (*Posant el genoll sobre la «chaise longue»*). Pots jurarme que aquest sufriment no es degut a haber vist a la teva esposa?

Armaury. Ab tota l'ànima. Pera mí en el mon no hi ha més que la Dianeta. T'estimo y no desitjo altra cosa que la teva felicitat.

Diana. Molt bé.

Armaury. Y tú, Dianeta, m'estimaràs sempre? No m'abandonaràs?

Diana. May.

Armaury. Un no sab a què atenirse ab les

criatures... y tu ho ets encare una criatura! No'm fa res renunciar per tu a tot, mentres estiguis sempre al costat meu.

Diana. Y per què dubtes?

Armaury. Perque la joventut es una eterna mentida. Els joves menten moltes vegades sense donarsen compte... Tot en ells es mentida... el seu encant, la seva sinceritat, l'ilusió!

Diana. Oh!

Casi plorant.

Armaury. Me fa parlar aixís el furor egoista; sino fos això me'n riurie del meu dolor y dels meus disgustos... Plores?... Jo he comés el crim de ferte plorar!

Diana. No, no, ídol meu.

Armaury. Soch un imbècil!... Deuría esser menos complicat!... Digues, per qué plores?

Diana. Perdònam....

Armaury. M'havíes dit que may veuría llàgrimes en els teus ulls.

Diana. Això no son llàgrimes!

Armaury. Donchs ja't veuríes ben apurada pera dirme que son... No temis, estimada meva, y, sobretot, no tinguis cap mal pressentiment...

Diana. No'n tinch pas de mals pressentiments... Solzament temo una bojería de part den Frederich... Tinch por que t'atropelli.

Armaury. No hi ha cuidado.

Diana. Ademés, sento que una poca cosa com jo te dongui tantes inquietuts. Per lo que fa referencia a la meva persona t'asseguro que ignoro lo que es la por! Tant es aixís, que quan la meva familia va desco-

brirho tot y decidí enviarme a un convent, al creure que tot había acabat entre nosaltres, estaba decidida a morir!... D'aquells vuit díes terribles, recordo que una nit, al anarmen al llit, hi havía encesa, com de costum, una llantieta en el meu cuarto tocador... perqué jo no puch dormir sense llum... *(Interrompentse)*. Y apropòsit ¿ahont ha deixat la cambrera la llantieta que havía preparat?

Armaury. Allí. *(Senyalant t'escalfapanxes)*. Continua.

Diana. Quan aquets cabells, que volíen tallarme, van estar despentinats, els feya balancejar aixís... *(Movent el cap ritmicament)*. per demunt de la flama y'm deya: «Apa, Dianeta!», sense sentir horror devant l'idea de cremarme... Un cap dels cabells va comensar a cremar y per un moviment instintiu de la mà vaig lograr apagarlo... Però, ben mirat, aquella nit se'n va faltar ben poch!...

Armaury. *(Prenentli la mà)*. Es el gust del aniquilament, produit per l'amor contrariat, que cal sapiguer resistir. Solzament el vells tenen por de morir. Tu ets jove y 'ls joves no donen importancia a la vida perque no coneixen el seu valor... però més tart ja veuràs si s'aprecíen tots els moments...

Diana. *(Aixecantse)* No es pas qüestió d' anys . Si un en plena joventut ha conegut lo més hermós de la vida, ¿creus tu que lo qu'en resta val la pena de viurel? *(Prenent la llantieta)* Si un ha cremat tot l'oli, com me deya'l reverent Roux el día abans de la nostra fugida...

Armaury. Com?

Diana. Se refería a la paràbola de les verges bojes y de les verges prudentes de l'Evangeli...

Encenent un misto.

Armaury. Ah!

Diana. Si... no recordes... (*Fent memoria*). Les verges bojes que van gastar imprudentment tot l'oli de les seves llànties y que per això no seràn convidades al festí ni veuràn la casa del espòs... (*Encen la llantieta*). Y acabada aquella frase terrible: «Vetlleu perquè no sabeu ni 'l día ni l'hora...»

Apaga'l misto. Pausa.

Armaury. (*Rient*). Sabs que tenim una conversació deliciosa! Si no fos tant tart faría pujar viandes y vins pera veure si'ns alegràvem una mica... Vés y no't preocupis, hermosa meva, que aquí tens un guardià que vetlla per tu.

Truquen a la porta.

Diana. Què es això? Qui serà a n'aquesta hora?

Armaury. Ara ho sabrem. (*Va a la porta. Ella vol detenirlo*). Qui es?

Porter. (*Desde darrera la porta*). Porto una carta.

Armaury. Una carta a la una de la matinada? (*Obra la porta y entra'l porter, entregant la carta*). Qui li ha donada?

Porter. Una senyora.

Armaury obra la carta y la llegeix en veu baixa.

Diana. Què passa?

Armaury. Espera un moment. (*Al porter*).

Vol fer el favor d'esperar la resposta en el corredor?

Porter. Perfectament, senyor.

Armaury, després de sortir el porter, tanca la porta.

Diana. Es cosa grave?

Armaury. *(Llegint en veu alta)* «Es precís que't parli immediatament. T'amenassa un gran perill...

Diana. Es carta d'ella!...

Armaury. »Si vols salvarte procura no sortir de la teva cambra y no t'atreveixis ni a posar els peus en el corredor. Es necessari que'm rebis un instant pera que pugui posarte al corrent de lo que passa... No creguis que aquesta carta sigui un subterfugi... La cosa es molt grave...»

Li dona la carta.

Diana. Ho veus si tenía raho al oposarme a que sortissis!... Ja'n tenía el pressentiment... Quan ella escriu aixís es que deu estar en perill la teva vida... Fesla entrar al moment...

Armaury. Però no, no t'emocionis aixís; no hi ha necessitat de rèbrela... Tot això no son més que fantasíes de dòna!... No hi ha rès a témer!

Diana. Oh! les dònes tenen un sentiment del perill que desconeixen els homes. *(Torna a mirar la carta).* No hi ha més que veure com està escrita aquesta carta... Has de rèbrela lo més prompte possible, t'ho suplico; es precís que sapiguem lo que passa...

Armaury. Està bé; aniré a baix.

Diana. *(Acostàntseli).* Això no, de cap ma-

nera... tu no sortiràs d'aquí, . Lo que demana la teva esposa es perfectament llegítim... Ja donava com a descomptat que esposos com vosaltres era fatal que tornessiu a trovarvos... Lo que m'interessa es estar segura de la teva voluntat y per aquesta part no tinch cap por... Se tracta d'un perill que s'ha de conjurar de totes maneres, passant pel demunt de certes conveniencies socials... Ha fet perfectament de venir pera comunicarte lo que sàpiga... Deixat d'amor propi... t'ho prego. *(Diana obre la porta y dirigintse al porter).* Digui a n'aquesta senyora que ja pot venir.

Torna a tancar la porta.

Armaury. Tranquilisat... Míram a mi sonriure... Tot això no passarà d'amenasses... paraules... rès...

Diana. Donchs jo no visch... *(Sospirant)*, Ah!... Me'n vaig prudentment a la meva cambra. No vuy sentir rès .. Procuraré ni pensar... Allí t'esperaré...

Armaury. Tindràs que esperarme poch...

Diana. Sobretot no fassis cap imprudencia... Qui sabe... Els homes a vegades per amor propi... promètem que no sortiràs d'aquí.

Armaury. T'ho juro, però ab la condició de que no posis aquesta cara tant trista... Somriu; tinch confiansa en mi.

Diana. *(Pren la llantieta de la taula. Truquen a la porta).* Ja es aquí! Com haurà pogut pujar tant depressa!

Armaury. *(Anant a la porta).* Probablement esperaría en el corredor.

Diana. Assegurat de si es ella.

Armaury. *(Desde la porta sense obrirla).* Qui es? *(Se sent la veu de Fanny que diu desde*

l'altra part de la porta: «Jo, Fanny.») Està bé.

S'acosta a Diana, que està ab la llantieta a la mà, y li besa apassionadament l'espatlla nua.

Diana. Oh! vès ab cuidado!

Armaury. Per què?

Diana (*Mostrantli la llantieta*). He tingut por... me creya que l'apagabes.

Diana se'n va lentament vers la porta de la cambra, portant la llantieta. Abans d'entrarhi mentres protegeix la flama ab la mà dreta, encare li somriu, exclamant, com un sospir: «T estimo.» Entra a la cambra. Després Armaury dona un cop d'ull a l'habitació, la posa una miqueta en ordre, tira la cortina del cuarto de bany, va a la porta y obre.

ESCENA III

ARMAURY *y* FANNY

Fanny. (*Entra ab cuidado, portant al cap un vel de mussolina*). Dispènsem; però era necessari que't vegés pera dirte que tens la vida en perill. No fassis l'imprudencia de sortir al corredor...

Armaury. No comprench com te troves aquí?

Fanny. Per aquesta nit he llogat una habitació al mateix pis de la teva,

Armaury. Ab quin objecte?

Fanny. Prompte ho compendràs... Després de l'explicació d'ahir a Greenwich, en Fre-

derich de Charance va quedar excitadíssim y com va proferir una serie d'amenasses jo l'he fet vigilar. A les sis del matí ha vingut a n'aquest hotel y ha pres la cambra 34...

Armaury. La cambra 34?

Fanny. Sí; a dos passos de la teva. En quan ho he sapigut m'he trasladat aquí. Desde la meva cambra he vigilat el corredor y una vegada'ns hem topat, privant aquest vel que'm conegués .. Surt, entra, passeja, vestit de smoking, aparentant tranquilitat.., Jo no sé lo que's proposa, però'm sembla que porta males intencions... Pensant que tu imprudentment podíes obrir la porta y que aquest matí ab seguretat sortiríes he volgut prevenirte.

Pausa,

Armaury. Estimada Fanny, no pots imaginarte lo que agraheixo la teva manera de procedir, que té la delicadessa y la puressa de sentiment que ennobleix tot lo que emana de tu. Però fesme'l favor de no ocuparte d'aquestes qüestions que s'han d' arreglar entre homes... La teva nerviositat me prova que encare es viva l'afecció que per mi sentíes. . Però confiat y déixem de mans de la fatalitat.

Fanny. Per Deu, no fassis apreciacions... No't demano que aprobis o desaprobis els meus actes... Pensa que quan m'he atrevit a penetrar, precipitadament, a n'aquesta cambra, moguda per una forsa irressistible, es que he cregut que estava en perill la teva vida. L'idea de que poden atropellarte fa vibrar tot el meu ser d'una manera desesperada... No puch ferhi més...

Armaury. Tu m'has advertit del perill!...

Quantes dònes haurien deixat obrar a la fatalitat prenentla com a judici del cel! Tu no ets d'aquestes!... Però, ara, he de demanarte que fassis un esfors de voluntat pera no pensar en mí... Sentiría una gran tristesa si tu continuesis protegintme... Havíem decidit una separació necessaria, y tu mateixa vas aplassar pera molt lluny'l retorn desitjat y possible.

Fanny. (*Ab un gest desesperat*). Això es molt fácil de dir! Tù has trencat el nostre amor ab un cop sech; però el trossos s'agiten, la car palpita encare. L'amor no pot morir de sopte... No creguis que vulgui molestarte. Aquesta nit la passaré vetllant y demà tindrè una explicació ab el germà ofés... Jo te asseguro que trovaré'l medi de ferlo tornar a París!... De moment s'ha de parar el cop. (*Fa un moment que juga maquinalment ab una agulla de Diana que ha pres d'un coixinet. Al adonarsen la llensa bruscament. Pausa*) No podries donarme un poch d'aigua? Tinch set...

Armaury. Sí.

Li porta de la taula una copa ab aigua. Quan Fanny està bebent, fa desaparèixer un pentinador y'l tira al cuarto de bany.

Fanny. (*Veyent el gest*). No t' amohinis!... Jo no veig rés... ni tampoch sento aquest olor de verbena que deu esser el seu perfum...

Armaury. (*Ab resolució y un poch excitat*). Te suplico, Fanny, que't retiris a la teva habitació pera evitarte aquestes molesties... y també per un sentiment de decencia...

Fanny. Ah! invoques la decencia! Té, pren la copa.

Armaury. Has d'estar cansada.

Fanny. Sí, sí, ja me'n vaig .. Me promets formalment que no sortirás d'aquí fins demà a mitg día?

Armaury. Tinch por de prometre una baixesa...

Fanny. Deixemnos de divagacions... M'ho promets? (*Gest de dupte d'Armaury*). No't demano rés més.

Armaury. T'ho prometo.

Fanny. (*Se aixeca*). Perfectament. Ja t'enteraré de lo que passi per carta o per medi de una última entrevista.

Armaury. Està molt bé. Ves a la teva cambra y dorm tranquila.

Fanny. (*Retirantse lentament*). Dormir! (*Obre un poch la porta y torna a tancarla depressa*). Es precís apagar l'electricitat... Aixís podré sortir millor... No vuy que'm reconegui... Suposo que se'n haurà anat al llit, deixant la cosa pera demà.

Armaury. De segur que'l teu bon zel t'ha fet exagerar. . Dintre l'hotel no son possibles certs escándols... Ademés, ell es un criatura ..

Fanny. Sí; pero ja sé per experiencia fins ahont arriven les criatures ab les seves resolucions... A vegades van més enllà que nosaltres... Apaga, si vols, l'electricitat... (*Queda solzament encesa una bombeta. Fanny obre la doble porta. com totes les dels hotels moderns, que dona al corredor. Aquest se veu un poch, feblement il luminat a causa de l'hora avansada de la nit. Avansa un poch, caminant de puntetes, tapantse la cara ab el vel, escolta y ab baixa:*) Se senten passos pel corredor... (*Se'n torna enrera. La porta's*

tanca fent un petit soroll) Es ell, no hi ha dupte... (*Fanny ha reculat fins aprop d'Armaury*). Sí, es ell que vetlla; li haurá cridat l'atenció que la porta s'hagi obert y tancat tant misteriosament.

Armaury. No, tranquilisat... Serà algú del hotel que haurà passat...

Eanny. No es ell... vigila en el corredor... La porta ha fet soroll... no es convenient que surti are...

Armaury. Està bé; deixa passar el temps que't sembli.

Fanny. Vésten a dormir... Adeu. (*Armaury es dirigeix a la seva cambra. Tot d'un cop, Fanny, ab sobressalt).* Has sentit? Han trucat a la porta... No m'havía equivocat... Es aquell infame!

S'han sentit uns lleugers copets a la porta. Armaury vol anar a tancar la primera porta que ha quedat oberta. Elia el reté y'l fa recular. Diàlech en veu baixa.

Armaury. Dèixam tancar la porta.

Fanny. (*Ab veu baixa*). No, no't moguis!... Ho ha fet pera veure si estaveu desperts .. Dèixam fer a mí... No crech que s'atreveixi a entrar y si ho fa es precis que's trovi ab mí... La meva presencia'l deixarà desconcertat

Armaury. Jo no ho vuy!

Fanny. Y jo ho exigeixo... serà'l moment de l'explicació!... Dèixam sola... (*Lluiten a l'ombra y Fanny vol ferlo retirar. Per fí, ab vehemencia.*) Vesten!... Vesten! Ja sortiré sola...

Armaury, per fi, ha obehit, y ha entrat en la cambra de

Diana. Fanny ha apagat la sola bombeta elèctrica que estava encesa y's queda al fons de l'habitació esperant ab ansietat. Després d'un moment la porta de l'entrada comensa a obrirse poch a poch, fent un petit soroll. Federich, ab molta precaució treu el cap, mira y no veyent rés, penetra uns passos dintre l'habitació. Fanny dona de cop la electricitat. Federich, sobresaltat, se gira y veu a Fanny.

ESCENA IV

FANNY, FEDERICH

Fanny. Sí; soch jo... No hi comptava trovarse ab mí...

Frederich. En efecte.

Fanny. Y ab quin dret ha entrat? Quin baix propòsit l'ha fet penetrar aquí com un lladre?... Però jo vetllava... Recordi que vaig promètreli que's trovaría ab mí.

Frederich. Si; ja veig que tenen un bon guardià... De modo, que'ls protegeix!...

Fanny. L'actitut de vosté m'hi ha obligat!... Rés d'ironíes, desgraciat. Que no veu que quan la meva dignitat d'esposa y de dòna passa per l'humiliació de trovarme aquí es que estich disposada a barrarli'l pas... Digui... Què hi ve a fer aquí?... Quina arma porta pera satisfer les seves males passions?

Frederich. No vinch més que pera emportarmen a ma germana.

Fanny. Al menos sigui franch...

Frederich. Repeteixo que vinch per la meva

germana y també per veure a aqueix cobart que no vol donar la cara.

Fanny. La seva ira es exagerada.

Frederich. No ho es, desde'l moment que's tracta del nostre honor... L'odi que m'inspira aqueix home abominable que ha perdut a una filla de familia, abusant, hipócritament, de l'amistat que'l lligaba ab nosaltres, està ben justificat. Vosté'l defensa perque no sab les baixeses que es capás de fer... Però que'm torni la germana y'l deixaré tranquil.

Fanny. Donchs bé, comensi per anarsen.

Frederich. Això no.

Fanny. Li aconsello que ho fassi...

Frederich. Es un miserable! Y es a vosté a quí encarrega aquesta missió!... Es objecte... *(Cridant)* Cobart! .. Cobart! .. Atreveixis a donar la cara!... Surti! .. L'home que s'amaga darrera de les dònes y que fins aprofita'ls seus terrors, no es digne ni de que l'abotegin... Surti, que al menos sentirà la meva veu!... Cobart!... *(S'obro la porta y surt Armaury)*. Al fí; ja era hora!

ESCENA V

ARMAURY, FANNY, GASTON *y després* DIANA

Fanny. *(cridant,)* No surtis.

Armaury. Què passa? Amich meu, això es escandalisar en excés.

S'adelanta desdenyós, ab el pit enfora, les mans a les butxaques. Diana surt precipitadament darrera d'ell y'l segueix.

Frederich. Diana, segueixme al moment.

Diana. No insisteixis perque es inútil.

Frederich. Li exigeixo que'ns la torni.

Armaury. A soles li donarè totes les explicacions que vulgui...

Frederich. No's tracta d'explicacions... Per última vegada: ¿vol entregarme la meva germana?

Armaury. (*Ab decisió*). Ella ha contestat per mí; pels dos.

Frederich. Y vosté persisteix en no batres ab mí?

Armaury. (*Aixecant les espatlles*). Si; hi persisteixo.

Frederich. Donchs vosté s'ho ha buscat.

Se trau ràpidament de la butxaca del *smoking* un revòlver y l'apunta a Armaury. Les dònes fan un crit simultàni y's precipiten pera cobrir el cos d'Armaury, posantse una a la dreta d'ell y l'altra a la esquerra. Federich deixa de apuntar y baixa el revólver ab un esclat rabiós de riurer.

Es admirable! Totes dues! Totes dues demunt de son pit!

Armaury. (*Desprenentse enèrgicament de les dònes y presentànseli devant*). No blasfemi... El seu gest es molt més hermós que'l de vosté!

Diana. (*Cridant e interrompentlo*). Federich, vols acabar d'una vegada! Deixa'l revòlver sobre la taula y quan ho hagis fet, jo parlaré... Dèixal... allí...

Frederich. (*Després d'un moment de dupte.*) Obeixo.

Deixa el revòlver aprop seu

pera evitar que puguin agafarlo.

Diana. *(Intentant allunyarlo de la taula).* Vina aquí; lluny de la taula.

Frederich. Què vols dirme? Que estás disposada a seguirme?

Diana. Vuy dirte que no sé com calificar la teva conducta.

Frederich. Donchs jo sé de sobres com he de calificar la teva.

Diana. Sembla mentida que dos germans puguin arribar a n'aques extrems!

Frederich. *(Ab veu alta).* A tú no't tinch cap mala voluntat; a n'ell va dirigit el meu odi... Peró que't deixi marxar y abandonaré tota idea de venjansa... sino...

Armaury. *(Creuant els brassos).* Fassi lo que li sembli!...

Frederich. Si no, son inútils les protestes... estich decidit a tot. Ja pots perdre tota esperansa, Diana, que ls vostres amors no poden continuar. He deixat el revolver, però no desisteixo dels meus propósits... Jo li asseguro, senyor Armaury, que si no es avuy un altre dia no se'n sortirà de les meves mans.

Armaury. Entesos!... Entesos!... Peró ara surti d'aquí!...

Té un gest com de qui va a empènyel, ab tota la forsa de la seva ira continguda.

Diana. *(Fora de sí, trastornada, senyalant a Frederich).* Ho farà tal com ho diu!... Ja'l conech!... Però es precís impedirhol...

Fanny. *(Que estava retirada al fons de l habitació, ab gravetat y senzillesa).* No ho farà... Ho dich jo, la seva dona llegítima!

Armaury. Fanny!... No... tu no!

Fanny. (*Acostantse y dirigintse a Frederich*). Que no compren que quan jo li aconsello de deixarlos es que no hi ha altre cosa que fer? Vostè es massa jove pera poguer compendre que no hi ha cap crim d'amor que mereixi la mort... Devant de la seva passió amorosa, no's pot manar, s'ha de suplicar... No sé que dirli més pera que ho comprengui, pera que tingui pietat d'ells y també de mí... Si no'n té prou li demanaré agenollada que no fassi cap mal al que tant estimo...

Armaury. (*Precipitantse pera impedir que s'agenolli.*) Això de cap manera, Fanny! ..

Diana. (*Donant un gran crit dolorós*). Ah! Això es esfimar! Aquesta dòna es sublím, Marcel, y tú no debíes abandonarla!... Ella té la forsa que jo no tinch: la de renunciar... Al costat seu sento vergonya de la meva cobardía... Es ab ella que devíes haver viscut sempre perque t'estima més que jo!... Senyora, per culpa meva ha patit molt, però cregui que en aquest moment tinch enveja de la situació que li ha creat la seva abnegació.

Frederich. (*Volent aprofitar aquest moviment de Diana*). Donchs segueix l'exemple... Aixecat a n'aquesta altura... Ja veig que comenses a veure clar y a tornar a la rahó.

Diana. Pot ser que sí, Frederich.

Frederich. Donchs vina ab mí, ja que comprens que deus ferho...

Diana. Sí... però espera un moment encare... molt poch.

Frederich. Fes alguna bella acció, Diana,

que demostri que en el fons sempre has conservat la noblesa de la nostra rassa...

Diana. Espera... Procuraré ferla...

Armaury. (*Que s'havia quedat ab els brassos creuats y ab actitut altanera*). Diana! Qué has dit? Després que he escoltat horroritzat, però ab fermesa, aquesta escena abominable, que volía a tota costa evitar, es possible que siguis tú qui parla d'abandonarme?

S'acosta a n'ella ansiós, com qui vol parlarli en veu baixa.

Diana. (*Ab vivesa*). Que vols ferhi... sempre havía pressentit que era molt difícil sortirse de la nostra situació... hi havía massa amor y massa odi pel mitj... Jo no podría may rès ab aquesta dòna .. M'ha vensut per endevant... Responme, Frederich... Has dit sincerament lo que pensaves? Si'm quedo't venjaràs? Contesta...

Armaury. (*A Diana espantat*). No'l creguis; vol atemoritsarte.

Diana. No vuy discutir; solzament m'informo...

Frederich. (*Ab gran energía, mirantse a Armaury*). Rés m'impedirà de fer lo que he dit. Esteu en presencia d'un dilema...

Fanny calla y està arrupida com qui vigila pera intervenir quan sigui precís.

Armaury. (*Esclatant d'indignació*). Prou! Això ja es massa!... Fora d'aquí!... Sortim els dos y passi lo que passi, però no en presencia d'elles!... Vingui!... Jo també desitjo acabar ab aquesta inercia que'm consum! Sortím y acabem d'una vegada!

Diana. *(S'interposa).* No, no! Calmat, Marcell... Contéstem a una pregunta!...

Se la veu titubejar abans de parlar y com volguent recullir son pensament. Després, fent un esfors inmens, y tremolantli'ls llabis, diu:

Podríes afirmar ab sinceritat que es a mí a qui més has estimat, a qui més estimes?

Diana s'amaga'l cap entre les mans, com qui no vol veure rès, esperant la contestació. Hi ha un moment d'estupefacció general, acompanyat d'angoixa y malestar. El germà està indignat de la pregunta y mira ab conmiseració a la senyora Armaury. L'Armaury, sol, apoyantse de colzes al escalfapanxes, està sofrint una forta agitació interior.

Armaury. *(De cop).* Ja comprench... Vols que fassi aquesta confessió terrible, crudel, devant de tots!... *(Pausa).* Donchs la faré... Sincerament, afirmo ab tota la forsa de la meva ánima, que tú ets la més estimada. La meva vida està completament fosa ab la teva, y devant d'ells, com en presencia de la mort, diré més encare: «Que vuy conservarte per sempre »

Ha dit això ab gran energia, com volguent destruir l'obstacle que té devant. Després queda un moment aplastat per les seves propies paraules. Mentres ha parlat les dònes han exprestat ab la cara 'ls sentiments oposats que les dominen. La de Diana s'ha mos-

trat radiant, com il·luminada per la felicitat. La de Fanny s'ha mostrat contreta per terrible sofriment interior. Ha donat un sospir anguniòs més fort que la seva voluntat, el còs s'ha aixecat nerviosament de la cadira pera deixars'hi caure després.

Diana. Es precís que m'estimis molt pera que puguis parlar aixís devant d'una esposa model com la teva que fa poch estava pregant en defensa de ta vida!... Després de lo que has dit ja no vuy sapiguer res més... (*En aquest moment una gran serenitat s'apodera d'ella*). Senyora, aixequi'l cap... he sigut crudel ab vostè, pero ho he fet pera que pugui recobrarlo. (*De sopte dona un gran crit*). Mirin!... mirin!... allí... a la porta de la meva cambra...

Fanny, Frederich y Armaury 's giren instintivament y s'acosten a la porta de la cambra, que ha quedat oberta. Diana la senyala ab el dit y mentres tant fa una hàbil retirada vers la taula, caminant de reculons.

Frederich. (*Mirant la cambra*). Però què hi ha? Què veus?... Es boja.

Diana. No tant com tu't creus, Frederich! .. Ja veuràs... ara seré molt discreta...

S'acosta a la taula en que Frederich hi ha deixat el revólver, y l'agafa bruscament. Se gira d'esqueua a n'ells y sona un tret. Tots se precipiten vers Diana que ha caigut, desplomada, a terra.

Armaury. Diana!... Diana!... Qué has fet?...

Però no es possible!... Diana adorada!... Ahont t'has ferit?... Respón... respón .. Deu meu! Quín horror!... El pit està plé de sangl. .

Armaury està agarrat fortament a Diana, quin cos ja fa les convulsions de la mort.

Frederich. Diana!... Pobre germana estimada!

Armaury. Asessí!... Assessí!... Vàgissen si no vol morir a les meves mans... Serveixi al menos pera buscar qui'ns auxilíi, imbécil!... Fanny, per Deu, procura que vingui un metge!...

Fanny obra la porta del corredor y demana auxili. Frederich surt precipitadament.

Toca'l botó eléctrich que vindràn els criats.

Fanny toca'l botó. Armaury porta a Diana a la *chaise longue.*

Diana, amor meu!... (*A Fanny*). Ajúdam... (*Fanny li descorda alguns botons*). Cuidado.... no li fassis mal... Deixa... deixa... Mira! trau escuma roja per la boca!.,. Es horrorós! horrorós!... Jo no vuy que moris!... Te salvarem, criatura, adorada... y encare serem felissos... t'ho prometo.

Convensut de que l'inmovilitat de Diana es signe de mort, plora desesperadament.

Morta!... Morta!... Era tot amor y gentilesa!... Y tots nosaltres ens haviem juntat pera matarla: jo ab el meu amor, tu ab la teva pietat y ell ab son odi!

Entren dos criats del hotel, encare endormiscats. Intimidats se paren al peu de la porta.

Pobra criatura adorada!...

L'abrassa ab desesperació, sanglotant.

FI DEL DRAMA

Preu: 2 ptas.